

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний авіаційний університет
Освітня програма	8821 Туризмознавство
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	242 Туризм

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний авіаційний університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	8821
Назва ОП	Туризмознавство
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Данько Наталя Іванівна, Лабарткава Валентина Костянтинівна, Зеленська Олена Олександрівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	<i>не застосовується</i>
Дати візиту до ЗВО	18.10.2023 р. – 20.10.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://nau.edu.ua/site/variables/news/2023/9/242_8821%20M%20відомості%20CO.pdf
Програма візиту експертної групи	https://nau.edu.ua/ua/news/2023/10/vidkrita-zustrich-z-ekspertami-natsionalnogo-agentstva-iz-zabezpechennya-yakosti-vishchoi-osviti-shchodo-akreditatsii-osvitnoi-programi-turizmознавство.html

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП «Туризмознавство» другого магістерського рівня відповідає критеріям оцінювання якості освітньої програми, інтересам і потребам стейкхолдерів. Її опанування забезпечує здобувачу вищої освіти набуття всіх компетентностей та оволодіння всіма результатами навчання, зазначеними в ній. Освітній процес за ОП забезпечено на високому рівні згідно із законодавством щодо вищої освіти. Матеріально-технічне забезпечення відповідає сучасним вимогам. Викладацький склад має високий рівень кваліфікації. Залучення стейкхолдерів до перегляду ОП має справжній характер. ОП містить освітні компоненти, які були запропоновані на обговореннях зі стейкхолдерами. Високий рівень задоволеності студентів академічною свободою, якістю освітнього процесу, професійністю НПП, освітнім середовищем.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Цілі ОП та РН узгоджуються та Стратегією розвитку Київської обл. до 2027 р. (операційна ціль 2.4), з місією НАУ В університеті функціонує Рада роботодавців, позиції стейкхолдерів регулярно вивчаються та враховуються при перегляді ОП, кафедра регулярно залучає до реалізації ОП роботодавців, які мають авторитет у галузі туризму регіону Чітка процедура вибору ВК, яка відбувається через «Автоматизовану систему формування ІОТ здобувача ВО» Політика стосовно розвитку soft-skills у здобувачів та НПП через роботу студ. театру «Склянка води», студ. наук. гуртка «Спортивний туризм» та наукової проблемної групи з дослідження екскурсійного потенціалу м. Києва, традиційні туристичні походи, напр. сходження на Говерлу Можливість вивчення здобувачами другої іноземної мови факультативно Забезпечення доступу здобувачів до всіх методичних матеріалів з курсів, що викладаються за ОП в репозитарії, забезпечення дисциплін кафедри дистанційними курсами у Google Classroom Підписання здобувачами ВО та НПП Декларації про дотримання академічної доброчесності НПП, які забезпечують реалізацію ОП, мають відповідну ЛУ кваліфікацію, багато з них є членами профес. об'єднань, зокрема Укр. географічн. Тов-ва, Федерації спорт. туризму України та ін. Усі НПП мають сертифікати про проходження стажувань як в Україні, так і за кордоном Високою є публікаційна активність НПП, в т.ч. у співавторстві зі здобувачами ВО – за останні 2 роки – 12 спільних публікацій, а також керівництво 86 наук. роботами здобувачів за 2020-2023 рр. НАУ стимулює до публікаційної активності, особливо у виданнях Scopus та WoS (розмір премії – 5 тис. грн. за статтю), проводить щорічні конкурси на кращі підручники, навчальні посібники та монографії Ун-т має потужну МТБ для організації навч. процесу: спеціалізований кабінет ОП, суч. бібліотека з широкими можливостями забезп. осв. процесу, спортивна, медична інфраструктура, безкоштовний Wi-Fi на території НАУ тощо Дієві інститут кураторства та служба психологічної підтримки ЗВО та НПП Наявність сертифікату відповідності системи менеджменту якості ISO 9001:2015 Сформована багаторівнева система якості вищої освіти в НАУ (відділ забезпечення якості осв. д-сті, Рада з якості ун-ту, Наглядова рада, Вчені Ради ун-ту і факультету, навч. відділ, навч.-методичний відділ, координатори з питань забезпечення якості освітнього процесу на кафедрах і факультетах, гарант ОП та група забезпечення) Наявність вичерп. інформац. стосовно орг-ції осв. процесу за ОП з використ. фото- та відеопрезентацій, відео-звітів про заходи, лінками на всі необхідні документи, МТБ та можливості академічної мобільності ЗВО, ф-т і кафедра мають сторінки у соцмережах Facebook, Instagram, YouTube, ТікТок, які регулярно доповнюються актуальною інформацією, активна комунікація зі здобувачами також відбувається завдяки месенджеру Телеграм

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Обмежений перелік вибіркового освітніх компонент в базі. Рекомендації: упродовж поточного навч. року доповнити базу професійних вибіркового дисциплін циклу заг. підготовки, залучаючи до цього стейкхолдерів (запрошення на засідання кафедри, організації круглих столів, присвячених сучасним вимогам ринку праці до фахівців в сфері туризму); додати дисципліну «SMM в туризмі» за побажанням здобувача (опитування <http://surl.li/mkhfe>). Відсутність прикладів визнання рез-тів неформальної освіти за ОП. Рекомендація – гаранту та НПП кафедри, починаючи з весняного семестру, популяризувати серед студентів неформальну освіту як можливість для саморозв., самореалізації, здобуття нов. знань і навичок, рекомендувати здобувачам ВО курси за спеціальністю «Туризм і рекреація» на осв. платформах Coursera, Prometheus та ін. Через об'єкт. обставини досить низьким є рівень інтернаціоналізації діяльності за ОП, зокрема не зафіксовано випадків участі студентів ОП у міжнар. програмах академ. обміну. Рекомендація – відділу міжнародного співробітництва та освіти в наст. навч. році реалізувати спільні освітні програми з університетами-партнерами для проведення більшої кількості спільних наукових заходів та практичної реалізації програм академічної мобільності студентів; гаранту та НПП кафедри, починаючи з весняного семестру, популяризувати програми академ. мобільності серед здобувачів ВО. У робочих програмах та силабусах немає посилань на статті в іноз. виданнях. Рекомендація - до початку весняного семестру НПП доповнити список рекомендованих джерел у силабусах і роб. програмах ОК англійськими закордонними виданнями для ознайомлення здобувачів з кращими світовими практиками в галузі тур. бізнесу. Студенти виявили необізнаність з можливістю попередньої самостійної перевірки наукових робіт на плагіат за допомогою системи Strikeplagiarism в наук. бібліотеці НАУ. Рекомендація – працівникам наукової бібліотеки в 2023-24 н.р. провести заходи для здобувачів ВО з метою ознайомлення з с-мою Strikeplagiarism та можливістю самостійно перевіряти наук. роботи на наявність запозичень з її допомогою. Представники академ. спільноти залучаються, здебільшого, до проведення науково-практичних семінарів, круглих столів тощо. За 2023 рік ЕГ не виявила прикладів проведення ними гостьових лекцій із фахових дисциплін. Рекомендація – гаранту у весняному семестрі 2023-2024 н.р. залучити до

освітнього процесу 1-2 гостьових лекторів з іноземних або вітчизняних ЗВО до онлайн-лекцій із фахових дисциплін. Необізнаність випускників щодо функціонування Асоціації випускників НАУ і фак-ту міжн. відносин. Рекомендація – відповідальній особі факультету, НПП кафедри популяризувати серед випускників ОП та активніше залучати їх до діяльності Асоціації випускників, розширити можливості випускників для висловлення пропозицій стосовно оновлення ОП, наприклад, через створення чат-боту університету/факультету/кафедри, де буде реалізована можливість швидкого реагування на висловлені пропозиції.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі освітньої програми «Туризмознавство» є чітко сформульованими (підготовка висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на світовому ринку праці, здатних розв'язувати задачі дослідницького, інноваційного та управлінського характеру в сфері туризму і рекреації, здійснювати туристичну діяльність на підприємствах різних форм власності на рівні міжнародного та національного ринків туристичних послуг, а також формування як загальних і фахових компетентностей для ефективного здійснення науково-пошукової, проектної, організаційно-управлінської діяльності у галузі туризму і рекреації та їх застосування в авіаційних туристичних перевезеннях, так і цінностей фаховості, чесності та відкритості, високої корпоративної культури, соціальної відповідальності за результати діяльності перед суспільством) https://nau.edu.ua/site/variables/news/2022/9/2022%20ОПП%2024%20_Туризмознавство_Магістр%20ФМВ.pdf та відповідають місії (зміцнення освітньо-наукового потенціалу держави шляхом підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців різних освітніх ступенів, конкурентоспроможних на світовому ринку праці, для авіаційної та інших галузей економіки, генерації нових знань та інноваційних ідей на основі інтеграції та інтернаціоналізації освіти, досліджень та практики) і візії НАУ (забезпечення підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців різних освітніх ступенів для авіаційної та інших галузей економіки України та інших держав, генерація нових знань та інноваційних ідей шляхом інтеграції та інтернаціоналізації освіти, досліджень та практики), визначених у «Стратегії розвитку НАУ до 2030 року <https://nau.edu.ua/site/variables/news/2023/1/стратегія%20розвитку%20університету.pdf> Унікальність освітньої програми полягає у її комплексності, що передбачає фундаментальну науково-теоретичну підготовку відповідно до сучасних парадигм туризмознавства; поглиблення практичного спрямування освіти у відповідності до актуальних вимог туристичного ринку; формування регіонально-цілісного наукового підходу в туризмознавстві та посилення авіаційної складової професійної підготовки фахівців для туристичної сфери. Спількування ЕГ із гарантом, НПП та іншими фокус-групами показало, що задля її реалізації до освітньої програми включено відповідні ОК, зокрема «Геоглобалістика», «Туристична регіоналістика», «Міжнародний туристичний бізнес», «Менеджмент якості авіаційних послуг в туризмі», «Транспортні системи в туризмі» тощо, співпраця з роботодавцями і наукові дослідження НПП кафедри проводяться відповідно до визначених у програмі особливостей. Вказані вище особливості ОП знайшли своє відображення в РН 13-15; СК 8-10.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Вивчення ЕГ відпов. документації, спілкування зі стейкхолдерами, дозволяє зробити висновок про те, що при формулюв. цілей та РН ОП враховувались позиції усіх зацікавлених сторін. На сайті ун-ту, після оприлюднення проекту оновленої ОП, відбувається збір пропозицій щодо ОП від усіх зацікавл. сторін. Позиції здобувачів і випускників визначаються шляхом проведення анкетувань, регулярного їх запрошення на засідання кафедри (пр. № 7 від 19.05.20; № 5 від 09.03.21; № 3 від 14.03.22; № 1 від 02.02.23; № 7 від 30.05.23). Так, на засіданнях кафедри, присвячених перегляду ОП, були присутніми ЗВО Яригіна Г., Степаненко М., Макуцевич Я., Антоненко К. (на зустрічі з ЕГ підтвердила свою участь у засіданнях кафедри), Башловка Д., Алабаш Є. Згідно з рекомендаціями ЗВО і випускників, посилено увагу до вивчення іноземних мов; до аудиторної роботи активніше залучаються професіонали-практики. На зустрічах із ЕГ випускники і студенти підтвердили залученість до перегляду ОП. Пропозиції, внесені здобувачами і випускниками стосувалися РН 2,3,7,11,12,19. Пропозиції роботодавців, зокрема Маруненко Г.Г., Яковенко А.О., Коробко А.О. (ТОВ «ТУРОПЕРАТОР КАЛІПСО УКРАЇНА») при формуванні цілей та РН були враховані в рез-ті їх участі в обговоренні ОП (пр. № 7 від 19.05.20; № 5 від 09.03.21; № 3 від 14.03.22; № 1 від 02.02.23; № 7 від 30.05.23; № 1 від 02.02.23). На зустрічі з ЕГ Веселовська Ю. (Всеукраїнська Асоціація компаній

з міжнар. працевлаштування), Яковенко А. (ТОВ «ТУРОПЕРАТОР КАЛІПСО УКРАЇНА»), Верчич Я. (туристична компанія «Евтотур») підтвердили свою регулярну співпрацю з кафедрою стосовно оновлення ОП. Пропозиції роботодавців стосувалися вдосконалення змісту існуючих та включення до ОП нових ОК, зокрема «Міжнародний туристичний бізнес», «Управління проектами в туризмі». Таким чином, рекомендації роботодавців були орієнтовані на забезпечення РН 2-6, 9-12, 15-18. Крім того, роботодавцями було надано схвальні рецензії стосовно ОП https://drive.google.com/file/d/1AOJdibQxEoOXvI85El_m_DAbiNgcFq-/view (у додатках). В обговоренні цілей та РН ОП враховані побажання вітч. академ. спільноти. Проф. В. Руденко (Чернівецький національний ун-т ім.Ю.Федьковича) запропонував посилити фундаментальну географічну підготовку в плані оцінки та раціонального використання туристичного рекреаційно-ресурсного потенціалу (РН 1,4,5,9,12). Пропозиції представників наук. спільноти стосувалися також поглиблення змісту окремих ОК, проведення наукових досліджень (про що було окремо наголошено на зустрічах із ЕГ професором І.Г.Смирновим, Національний ун-т ім. Шевченка) тощо і були орієнтовані на досягнення РН 1-6,9,12,17. Результати останнього анкетування здобувачів вищої освіти магістерського рівня (червень 2023 року) щодо рівня задоволеності навчанням за обраною ОП засвідчили 100% задоволеність студентів https://nau.edu.ua/site/variables/news/2023/9/Якість%20реалізації%20освітньо-професійної%20програми%20Туризмознавство_magistri.pdf

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Ознайомлення з відповідною документацією, спілкування ЕГ зі стейкхолерами, дозволяє зробити висновок про те, що при формулюванні цілей та РН ОП, проектною групою взято до уваги тенденції розвитку спеціальності та ринку праці, враховувано галузевий та регіональний контексти. З метою врахування тенденцій розвитку спеціальності та ринку праці, передусім їх глобалізації та інформатизації, при визначенні цілей освітньої програми та програмних результатів навчання проектною групою було визначено РН 3-5,11,14,15. Бралася до уваги також специфіка галузевого та регіонального контекстів. Наприклад, РН 4,5,7,9,10,12,14,15 корелюють із стратегічною ціллю 17 («Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку»), визначеною Указом Президента України про Цілі сталого розвитку України до 2030 року; РН 2,3,5,6,8,10,12,13-15 сформульовані у відповідності зі стратегічними цілями і завданнями Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року (де йдеться про створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту на засадах системної маркетингової діяльності, використання інформаційно-інноваційних методів і технологій в сфері туризму); РН 3-9,12-14 узгоджуються зі Стратегією розвитку Київської області на 2021-2027 рр. (операційна ціль 2.4 Розвиток туризму та рекреацій). Цілі та програмні результати навчання за даною ОП визначалися з урахуванням досвіду формування аналогічних освітніх програм вітчизняними закладами ВО, зокрема Київським національним університетом імені Тараса Шевченка (на зустрічі з ЕГ проф. КНУ І.Г.Смирнов відмітив, що при черговому перегляді ОП «Туризмознавство» з урахуванням досвіду КНУ було переглянуто зміст окремих ОК, посилено увагу до проведення наукових досліджень: усі магістри публікують статті у наукових фахових виданнях), Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича (наприклад, за пропозицією проф. ЧНУ В. Руденка в ОП «Туризмознавство» зроблено акцент на фундаментальній географічній підготовці в плані оцінки та раціонального використання туристичного рекреаційно-ресурсного потенціалу), Київським національним торговельно-економічним університетом, Львівським національним університетом ім. І.Франка, а також зарубіжними університетами: Альпен Адрія університетом м. Клагенфурт (Австрія), Вищою школою туризму та екології м. Суха Бескидська (Польща), Політехнічним інститутом м. Лейрія (Португалія. З урахуванням досвіду формування ОП вказаних університетів, окрім уже перерахованих, при реалізації ОП «Туризмознавство» використовуються сучасні методи викладання, що мають практичну спрямованість і отримують високу оцінку здобувачів ВО. Випускники ОП «Туризм» на зустрічі з ЕГ підтвердили думку про те, що навчання за даною ОП забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт вищої освіти зі спеціальності 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для другого (магістерського) рівня вищої освіти затверджено і введено в дію наказом МОН України від 21.02.2022 р. № 209 <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2022/Standarty.Vyshchoyi.Osvity/Zatverdzeni.Standarty/02/21/242-Turyzm-mahistr-21.02.22-1.pdf>. Визначені даною освітньою програмою РН відповідають Стандарту в частині змісту, тривалості навчання та компетентностей магістрів із туризму, форм атестації, вимог до системи внутрішнього забезпечення якості вищої, а також вимогам Національної рамки кваліфікацій для кваліфікаційного рівня магістр. Обов'язкові ОК, включені до освітньої програми, дозволяють досягти визначених у ній програмних результатів навчання.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Особливістю формування ОП є комплексний підхід, що передбачає фундаментальну науково-теоретичну підготовку відповідно до сучасних парадигм туризмознавства; поглиблення практичного спрямування освіти у відповідності до актуальних вимог туристичного ринку; формування регіонально-цілісного наукового підходу в туризмознавстві та посилення авіаційної складової професійної підготовки фахівців для туристичної сфери. З цією метою до ОП включено відповідні ОК, зокрема «Геоглобалістика», «Туристична регіоналістика», «Міжнародний туристичний бізнес», «Менеджмент якості авіаційних послуг в туризмі», «Транспортні системи в туризмі» тощо. Наукові дослідження НПП кафедри проводяться відповідно до визначених у програмі особливостей. Цілі ОП та програмні результати навчання відповідають завданням Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 рр. (операційна ціль 2.4 Розвиток туризму та рекреацій), враховують тенденції розвитку спеціальності та ринку праці. Систематичне проведення засідань робочої групи спільно з роботодавцями та студентами. Співпраця зі стейкхолдерами здійснюється на постійній основі, що підтвердили представники відповідних фокус-груп на зустрічах із ЕГ, а також вивчення ЕГ результатів анкетувань стейкхолдерів. Високі оцінки випускників ОП програмних результатів навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

-

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП «Туризмознавство» має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 1, адже в повній мірі відповідає нормативним вимогам і має схвальні відгуки від усіх груп стейкхолдерів (підтверджено результатами анкетувань і зустрічами з ЕГ студентів, випускників, роботодавців, представників академічної спільноти тощо під час проведення акредитаційної експертизи). Виділені вище сильні сторони при аналізі діяльності ЗВО за критерієм 1 дозволили експертній групі зробити висновок про відповідність ОП Туризмознавство (магістерський рівень) рівню В за критерієм 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Обсяг ОП «Туризмознавство» (ОП 2022-2023 н.р.), що реалізується на другому (магістерському) рівні ВО у Національному авіаційному університеті - 90 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам статті 5 Закону України «Про вищу освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1556-18>) до освітньо-професійних програм. Проаналізовано навчальний план 2022 р. В плані 2022 р. зазначений обсяг - 90 кредитів, що відповідає затвердженому Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 для другого (магістерського) рівня вищої освіти, <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2022/Standarty.Vyshchoyi.Osvity/Zatverdzeni.Standarty/02/21/242-Turyzm-mahistr-21.02.22-1.pdf>. В ОП і НП 2022 років співвідношення обов'язкових компонентів і вибіркового - 66 і 24 кредитів ЄКТС відповідно. Таке співвідношення відповідає вимогам щодо обсягів, спрямованих на формування компетентностей, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОП «Туризмознавство» другого (магістерського) рівня галузі знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальності 242, за якою навчаються здобувачі 1 курсу, затверджена протоколом засідання Вченої ради Національного авіаційного університету №4 від 22.02.2022 р. і розміщена на сторінці веб-сайту факультету (Кафедри – Кафедра міжнародного туризму та країнознавства – Навчально-методичне забезпечення – Освітньо-професійні програми)

(<http://surl.li/mkfqz>). Проект цієї ОП (<http://surl.li/mkfxd>) розміщено у рубриці «Проекти освітніх програм». ОП є структурованою в контексті загального часу навчання. ОП є змістовною, ОК підпорядковані певній логіці навчання і викладання. РН реалістично охоплені змістом програми, наприклад РН6 "Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку" забезпечується змістом ОК: ОК2 «Філософські проблеми наукового пізнання», ОК3 «Методологія прикладних досліджень у сфері туризму», ОК5 «Транспортні системи в туризмі», ОК12 «Курсова робота «Теоретичні проблеми туризмознавства», ОК13 «Переддипломна практика», ОК14 «Кваліфікаційна робота». В ОП 2022 передбачено курсову роботу, прив'язану до ОК «Теоретичні проблеми туризмознавства» (2 семестр) та курсовий проект, прив'язаний до ОК «Методологія прикладних досліджень в сфері туризму» (1 семестр), які передбачають набуття компетентностей – ІК, ЗК1, ЗК4, ЗК7, ЗК8, СК5, СК11, СК14. Переверено, що зміст ОП є структурованим за семестрами і роками навчання, ОК, включені до ОП є змістовними. ОК дозволяють досягти цілей та програмних результатів, мають логічний взаємозв'язок, що відображено через матрицю відповідності. Зазначені в ОП програмні результати корелюються із фаховими компетентностями.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Зміст ОП «Туризмознавство» відповідає об'єкту вивчення і предметній області спеціальності 242, орієнтований на підготовку фахівців, які повинні оволодіти сучасними підходами до туристичного обслуговування, включаючи технологічні, виробничі, інтерактивні та сервісні методи, а також спрямований на комплексну теоретичну та практичну підготовку. Обов'язковими навчальними дисциплінами у плані 2022 р. є "Ділова іноземна мова", "Філософські проблеми наукового пізнання", "Методологія прикладних досліджень у сфері туризму", "Управління проектами в туризмі", "Транспортні системи в туризмі", "Міжнародний туристичний бізнес", "Менеджмент якості авіаційних послуг в туризмі", "Теоретичні проблеми туризмознавства", "Геоглобалістика". ЕГ проаналізувала зміст ОК і встановила, що теоретичний і практичний зміст ОП повністю відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності. Усі програмні результати навчання забезпечуються освітніми компонентами обов'язкової частини. Інтерв'ю зі здобувачами та роботодавцями підтвердило, що вони надавали свої пропозиції щодо оновлення ОП. Згідно опитувань здобувачі задоволені змістом ОП (за усіма складовими сумарно оцінюють як високий рівень та достатній 100% опитаних) <http://surl.li/mkhfe>. Під час зустрічей ЕГ із здобувачами, роботодавцями ОП всі одностайно погоджувалися, що програма цілком успішна для здійснення професійної діяльності у сфері туризму, але не змогли навести приклади, яким чином їх побажання були враховані при оновленні ОП.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

ЕГ встановила, що НАУ надає можливості за ОП «Туризмознавство» формувати ІОТ. Це регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ <http://surl.li/gqvm>, Положенням про індивідуальний навчальний план студента <http://surl.li/gqvn> та Положенням про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача ВО <http://surl.li/dhbog>, згідно яких здобувачі мають змогу формувати власну освітню траєкторію через вільний вибір тем кваліф. робіт, форми освіти, баз проходження практики, можливості використання процедури академ. мобільності, участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях. Забезпечення формування ІОТ відбувається через ВД. За НП вони складають 24 кредити ЄКТС (26,6% ОК). Здобувачі можуть обирати ВД з загальноуніверситетського переліку дисциплін (за окремою заявою на ім'я завідувача кафедри) та з переліку дисциплін, що надається кафедрою (12 дисциплін). Інформацію про ВД розміщено на сайті університету <http://surl.li/gqwi> та сайті кафедри. Кафедра формує блок рекомед. дисциплін та блок альтернатив. дисциплін (за запитом ЕГ надано відповідний протокол зас. кафедри та силабуси виб. дисциплін). Сформовані переліки (після ознайомлення з ними здобувачів та НПП) вводяться адміністратором кафедри в «Автоматизовану систему формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача ВО» за відповідною ОП. Здобувачі вищої освіти ОС магістра обирають вибіркові навчальні дисципліни до початку навчання на 1 курсі. В НАУ діє процедура та є відповідне організаційне забезпечення процесу обрання дисциплін: на початку 1 курсу деканати ф-тів ознайомлюють здобувачів з комплектом довідкових матеріалів, а саме: переліком вибірових дисциплін, анотаціями до цих дисциплін, потім здобувачі подають свої заяви щодо вивчення обраних ними ВД до деканату. Узагальнена інформація щодо формування ІНПС з урахуванням ВД ОП здобувачів узгоджується з випусковою кафедрою. Здобувачі М. Степаненко, Я. Макуцевич та інш. під час зустрічі підтвердили свою обізнаність з процедурою вибору ОК. Підтверджено під час зустрічі зі здобувачами, що на ОП проводяться опитування щодо переліку та змісту вибірових ОК (наприклад, К. Антоненко розповіла, що вона як староста, проводила опитування групи з цього приводу та потім доповідала результати та побажання студентів на засіданні кафедри, Х. Ковальчук розповіла, що пропонувала ввести дисципліну, у якій докладно розглядалися механізми укладання договорів). 100% здобувачів підтвердили можливість вільного вибору дисциплін НД <http://surl.li/mkhfe>. Під час зустрічі ЕГ отримала інформацію про можливість вивчення факультативно другої іноземної мови, що можна оцінити як сильну сторону. У цілому ЕГ відзначає, що зміст дисциплін для вибору відбиває спрямування ОП, але у якості недоліка можна відмітити невелику кількість дисциплін вільного вибору, що звужує можливості для формування ІОТ, а також надані скани інд. планів студентів не продемонстрували факт обрання різних дисциплін за вибором.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОП та НП передбачають практичну підготовку здобувачів, що реалізується під час проведення практичних робіт та практик. Загальний обсяг практик становить 10,5 кредитів (315 год), що відповідає вимогам Стандарту. Згідно Положення про організацію освітнього процесу <http://surl.li/gqvm>, практична підготовка є обов'язковою ОК. Також порядок організації практики регламентує Положення про організацію та проведення практик здобувачів ВО в НАУ <http://surl.li/brjcsq>. За ОП практика передбачена у 2 семестрі (науково-дослідна практика у сфері туризмознавства, 4,5 кредити) та у 3 семестрі (переддипломна, 6 кредитів). Науково-дослідна практика здійснюється з метою завершення формування у здобувачів вищої освіти системи спеціальних знань, умінь, навичок, достатніх для виконання професійних обов'язків, а також є одним з основних джерел здобуття теоретичних та практичних знань, умінь та навичок за тематикою кваліфікаційних робіт. Метою переддипломної практики є поглиблене вивчення туристичного профілю об'єктів, регіонів, окремих аспектів туристичної галузі, ознайомлення безпосередньо в установі, організації, на підприємстві туристичного профілю з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання умінь і навичок зі спеціальності, а також збирання матеріалу для виконання випускної кваліфікаційної роботи. Кожна з практик забезпечена відповідними методичними рекомендаціями, розробленими викладачами кафедри (Науково-дослідна практика у сфері туризмознавства: методичні рекомендації до виконання практики // Уклад.: І. М. Дудник, В. С. Сайчук. – К.: НАУ, 2023. – 34 с., Переддипломна практика: методичні рекомендації до виконання практики / уклад. О. А. Борисюк, В. С. Сайчук. – К.: НАУ, 2023. – 28 с.). Практичних навичок здобувачі набувають при проходженні практики на підприємствах-базах практик згідно з укладеними договорами, які було надано ЕГ для ознайомлення. Присутні під час зустрічі з ЕГ роботодавці підтвердили свою зацікавленість, участь у практичній реалізації ОП. Під час зустрічі здобувачі зазначили, що задоволені компетентностями, здобутими та розвиненими під час практичної підготовки за ОП. За результатами опитування 100% здобувачів підтвердили, що вони отримали практичні та сучасні навички <http://surl.li/mkhfe>.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОП передбачає набуття здобувачами соціальних навичок (soft-skills) через: дотримання етичної поведінки (ОК 2,4,6,7,9); здатність працювати у колективі, вирішувати конфліктні ситуації, спілкуватися з соціальними групами (ОК 4,7); застосування принципів соціальної відповідальності ОК 2,4,6,7,8, навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ОК 1,2,4, 7,9). ОП має свою політику стосовно розвитку soft-skills у здобувачів та НПП через роботу студентського театру «Склянка води» <http://surl.li/kqoti>, науково-практичні конференції <http://surl.li/mkood>, роботу студентського наукового гуртка <http://surl.li/mkopf> та наукової проблемної групи <http://surl.li/mkocu>, традиційні туристичні походи, наприклад сходження на Говерлу <http://surl.li/mkoro>. ЕГ в процесі інтерв'ювання здобувачів уточнила, що вони розуміють зміст даної категорії, демонструють комунікативні та ораторські здібності, лідерські здібності, креативність, здатність до системного творчого мислення, здатність до аналізу, синтезу та оцінки нових ідей тощо. Таким чином, ЕГ констатує, що ОП демонструє достатній рівень забезпечення соціальних навичок під час навчання.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

У відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в Національному авіаційному університеті <http://surl.li/gqvm>, де у пп. 4.3.2 зазначено співвідношення обсягу окремих освітніх компонентів ОП (у кредитах ЄКТС), кількість годин аудиторних занять на другому (магістерському) рівні встановлено від 33% до 50% від загального обсягу, що було враховано при розробці ОП та навчальних планів. Кількість навчальних модулів (дисциплін, практик) у кожному семестрі не перевищує 8. Це знайшло підтвердження під час аналізу експертами навчальних планів ОП, де в середньому аудиторні години становлять близько 30%, а самостійна робота, відповідно, 70% у загальному обсязі. Загалом, навантаження за навчальними дисциплінами розподілене рівномірно – 3-5 кредитів ЄКТС. Для вибірових дисциплін – 4 кредити на дисципліну. Середнє тижневе навантаження складає 15,5 аудиторних годин, що унеможливує перевантаження здобувачів та дозволяє більше уваги приділити самостійній роботі. Дані факти свідчать про контроль Університетом за дотриманням норм навантаження здобувачів вищої освіти. Під час зустрічі зі здобувачами, вони підтвердили, що їм вистачає часу на самостійну роботу. Також за результатами опитування здобувачів 100% респондентів відповіли, що їм вистачає часу на виконання самостійної роботи, курсових проектів, підготовки до занять <http://surl.li/mkhfe>.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма навчання за даною ОП відсутня.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

До позитивних практик можна віднести застосування «Автоматизованої системи формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти» для вибору вибіркових дисциплін, що забезпечує чітку процедуру обрання та можливість вивчення здобувачами другої іноземної мови факультативно. Позитивною практикою також є сформована на ОП політика стосовно розвитку soft-skills у здобувачів та НПП через роботу студентського театру «Склянка води», науково-практичні конференції, роботу студентського наукового гуртка та наукової проблемної групи, традиційні туристичні походи, наприклад сходження на Говерлу.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Слабкою стороною є обмежений перелік вибіркових освітніх компонент в базі. Рекомендації: протягом поточного навчального року доповнити базу професійних вибіркових дисциплін ОК циклу загальної підготовки, залучаючи до цього стейкхолдерів (здобувачів, роботодавців, випускників) шляхом запрошення на засідання кафедри, організацію «Круглих столів», присвячених сучасним вимогам ринку праці до фахівців в сфері туризму, зокрема, додати дисципліну «SMM в туризмі» за побажанням здобувача (опитування <http://surl.li/mkhfe>)

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ЕГ дійшла висновку про повну відповідність за підкритеріями 2.1. та 2.2, адже обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти, а також зміст ОП має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та ПРН; 2.5. адже ОП та НП передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності; 2.6. адже ОП та заклад ВО надає можливості для набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям; 2.8, адже обсяг ОП і окремих ОК реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, сприяє досягненню цілей та ПРН. Часткова відповідність ОП «Туризмознавство» підкритеріям 2.3 та 2.4, адже зміст ОП відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності, але стейкхолдери не змогли навести приклади, яким чином їх побажання були враховані при оновленні ОП, а також структура ОП передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством, але кількість професійних вибіркових ОК в загальній базі є обмеженою, що дещо звужує можливості здобувачів. Це дозволяє експертній групі в цілому визначити відповідність ОП критерію 2 на рівні В. Визначені слабкі сторони ОП і недоліки можуть бути усунуті найближчим часом.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Порядок прийому на навчання та вимоги до вступників ОП «Туризмознавство» врегульовані «Правилами прийому до Національного авіаційного університету у 2023 році» <http://surl.li/jxkxjx>, які оприлюднені на сайті приймальної комісії НАУ (<https://pk.nau.edu.ua/>). Правила прийому є чіткими та зрозумілими для потенційних вступників і не містять дискримінаційних положень. Усі процедурні питання уточнені у 12 додатках. На сайті приймальної комісії НАУ представлено нормативну базу, наведено перелік спеціальностей, кількість бюджетних місць регіонального замовлення, вартість навчання на контрактній основі, освітні програми та ін. Оприлюднена інформація є доступною

для потенційних вступників та їх батьків. Окрема вкладка на сайті приймальної комісії присвячена вступу на другий (магістерський) рівень <https://pk.nau.edu.ua/vstup/mahistratura/>, де прописані перелік спеціальностей, необхідних документів, вимоги до мотиваційних листів, рейтингові списки, умови додаткового набору та ін. Графіки проведення фахових іспитів до магістратури <https://drive.google.com/file/d/1TgWC3g9YnKt7JEkYbDBGwzxPjDARZQPD/view>

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому відповідають загальним вимогам, визначеним законодавством, враховують особливості конкурсного відбору, його організацію та проведення, порядок прийому заяв, документів, а також додаткові особливості, що пов'язані зі специфікою ОП. Правила прийому на навчання за ОП «Туризмознавство» за другим (магістерським) рівнем враховують особливості спеціальності загалом. Для здобуття ступеня магістра на 1 курс за ОП «Туризмознавство» в Національному авіаційному університеті на навчання у 2023 році приймалися особи, що здобули ступінь бакалавра, магістра (спеціаліста) (НРК6 або НРК7) за результатами складання ЄВІ, розгляду мотиваційних листів, вступного іспиту за фахом. Правила прийому розробляються приймальною комісією університету та затверджуються рішенням Вченої ради університету. Правила прийому на навчання за освітньою програмою «Туризмознавство» враховують її особливості. Програма фахового іспиту за освітньою програмою підготовки фахівців з вищою освітою освітнього ступеня «Магістр» ОП «Туризмознавство» розміщена на сайті приймальної комісії <http://surl.li/mmazg>. Таким чином, правила прийому на навчання адаптуються і враховують особливості самої ОП.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Щодо визнання результатів, отриманих в інших ЗВО – розроблені, затверджені локальні нормативні документи, які знаходяться у вільному доступі на сайті Університету у вкладці «Положення», а саме: Положення про організацію освітнього процесу в Національному авіаційному університеті, п.п. 9.5 <http://surl.li/gqvm>; Тимчасове положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення здобувачів ВО НАУ <http://surl.li/grmp>; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність у Національному авіаційному університеті <http://surl.li/bgaod>, засад яких послідовно дотримуються учасники освітнього процесу під час реалізації ОП. Студенти даної ОП мають доступ до програм академічної мобільності в рамках програм Erasmus+ <http://surl.li/eisqh>. Випадків визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти на час проведення акредитаційної експертизи ОП, не зафіксовано, у т. ч. під час академічної мобільності.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті в Університеті регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти Національного авіаційного університету <http://surl.li/eisdj>, яке розміщене у відкритому доступі на офіційному сайті університету у вкладці «Положення», де зазначено, що визнання результатів навчання розповсюджується на всі ОК, крім кваліфікаційних робіт. ОК може бути перезарахована як частково (теми, розділи), так і повністю, але не більше 25% від загального обсягу ОК за ОП. Перезарахування відбувається з огляду на тематику, зміст та результати навчання ОК та відповідають за тематикою обсягом вивчення та змістом як дисципліни в цілому, так і її окремому розділу, темам, індивідуальним завданням, тощо за наявності відповідного сертифікату або свідоцтва. Перезарахування відбувається за заявою на ім'я декана та розглядається відповідною комісією. Однак, інтерв'ювання здобувачів вищої освіти показало, що вони знайомі з порядком перезарахування результатів неформальної освіти, але на ОП таких випадків не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

ОП за даним критерієм повною мірою відповідає нормативним вимогам, але додатково нічим не вирізняється

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Відсутність прикладів визнання результатів неформальної освіти за ОП. Рекомендація – гаранту та НПП кафедри, починаючи з весняного семестру, популяризувати серед студентів неформальну освіту як можливість для саморозвитку, самореалізації, здобуття нових знань і навичок, в РП або силабусах дисциплін рекомендувати здобувачам вищої освіти курси за спеціальністю «Туризм і рекреація» на освітніх платформах (Coursera, Prometheus та ін). Через об'єктивні обставини досить низьким є рівень інтернаціоналізації діяльності за ОП Туризмознавство, зокрема не зафіксовано випадків участі студентів ОП у міжнародних програмах академічного обміну. Рекомендація – відділу міжнародного співробітництва та освіти, використовуючи наявні в університеті міжнародні зв'язки, в наступному навчальному році реалізувати спільні освітні програми з університетами-партнерами для проведення більшої кількості спільних наукових заходів та практичної реалізації програм академічної мобільності студентів; гаранту та НПП кафедри, починаючи з весняного семестру, популяризувати програми академічної мобільності серед здобувачів ВО.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

ЕГ визначає, що ОП Туризмознавство повністю відповідає підкритеріям: 3.1, адже, правила прийому на навчання за ОП «Туризмознавство» є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти; 3.2, адже правила прийому у повній мірі враховують особливості самої освітньої програми; 3.4 адже правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті є чіткими, зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми. ОП частково відповідає підкритерію 3.3., адже визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, які є доступними для всіх учасників навчального процесу, але випадків академічної мобільності та визнання результатів навчання в рамках академічного співробітництва та неформальної освіти на даній ОП не визначено, чим обґрунтовано оцінку «В» за Критерієм 3. Висловлені зауваження не є суттєвими і не впливають на загальну оцінку.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми та методи навчання і викладання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу в Національному авіаційному університеті <http://surl.li/gqvm>. Форми та методи навчання і викладання у цілому сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та РН. Наприклад, РН13 реалізується через ОК3, ОК4, ОК5, ОК6, ОК7, ОК14 з використанням таких форм навчання: лекції, демонстрації, ділові ігри, метод дистанційного електронного навчання (Google Classroom), самостійна робота, консультації. На фокус-групі була отримана інформація про використання навчальної версії спеціалізованого програмного забезпечення SAS Planet проф. Вишневським В.І. у вибірковій ОК «Методи екскурсології». Здобувачі вищої освіти мають право самостійно обирати теми для досліджень при написанні статей, тез, курсових робіт («Теоретичні проблеми туризмознавства», «Методологія прикладних досліджень в сфері туризму»), домашніх контрольних робіт. Це підтверджується аналізом інформації, наведеної у матриці відповідності ПР, ОК методів навчання та оцінювання, а також у методичних рекомендаціях, робочих програмах та силабусах дисциплін (<https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/42786>). Зі співбесід зі здобувачами освіти та НПП було з'ясовано, що найчастіше проводяться лекційні, практичні заняття та організація походів та екскурсій (наприклад, сходження на Говерлу, що підтверджено під час проведення інтерв'ювання фокус-групи) з використанням мультимедійних презентацій, а також частково застосовуються дистанційні курси у середовищі Google Classroom. Співбесіди під час проведення фокус-груп підтвердили задоволеність формами, методами та технологіями навчання, що застосовуються викладачами за ОП. Принципи студентоцентрованого підходу реалізуються при формуванні індивідуальних навчальних планів здобувачів, вільному виборі навчальних дисциплін, що було підтверджено наданими за запитом експертної групи сканами індивідуальних навчальних планів студентів (наприклад, Антоненко, Ковальчук) та під час зустрічі зі здобувачами. Але надані індивідуальні навчальні плани мали однаковий перелік вибірових дисциплін. Розроблено Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти в НАУ <http://surl.li/dhbog>, практичне застосування якого було підтверджено здобувачами ОП при їх інтерв'юванні. Згідно з Положенням, за заявою на ім'я декана здобувачі мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших ОП. Сильною стороною, що сприяє досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, є забезпечення дисциплін кафедри дистанційними курсами у Google Classroom. Під час резервної зустрічі було продемонстровано наповнення дистанційного курсу «Методологія прикладних досліджень у сфері туризму».

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

За результатами зустрічі зі здобувачами вищої освіти було виявлено поінформованість про особливості навчання за даною ОП. Під час інтерв'ювання здобувачів було з'ясовано, що на першому занятті відбувається інформування про цілі, зміст та очікувані результати навчання, порядок і критерії оцінювання у межах окремих освітніх компонентів. Репозитарій університету містить усі матеріали щодо кожної дисципліни ОП (здобувачі мають доступ за університетським обліковим записом і паролем) <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/36756>. У репозитарії оприлюднені робочі програми ОК, які містять опис, мету та завдання вивчення навчальної дисципліни, компетентності та результати навчання за дисципліною, її програму, методи навчання та викладання, порядок, критерії та шкалу оцінювання результатів навчання, перелік методичного забезпечення та рекомендовану літературу. Робочі програми та силабуси мають уніфіковану форму та розміщені у на сайті університету. На сайті кафедри викладені методичні рекомендації http://fmv.nau.edu.ua/structure/department_u/k_mtk/nmz/metod-rekomend/. Необхідна для здобувачів інформація надається вчасно, а НПП сприяють її поширенню та поясненню. Також на сайті університету наведено розклад занять (<http://fmv.nau.edu.ua/student/lessons-schedule/>)

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

У рамках ОП відбувається поєднання навчання і досліджень відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми. Освітня складова передбачає вивчення базової ОК «Методологія прикладних досліджень в сфері туризму». Вивчення цієї ОК має на меті, поряд з іншими навчальними завданнями, виконання домашньої контрольної роботи та курсового проекту, які містять елементи наукового пошуку та наукових досліджень. Це відображено у робочій програмі, методичних рекомендаціях до виконання курсового проекту та підтверджено під час зустрічі зі здобувачами та НПП. У робочій програмі дисципліни вказана кількість балів, яку здобувач отримує за виконання домашньої контрольної роботи та курсового проекту. В рамках реалізації наукової компоненти здобувачі беруть участь у науково-практичних конференціях, наприклад, здобувачі ОП Р. Антоненко К., Жежжун Я., Іванчук А., та інші взяли участь у XXIII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Політ. Сучасні проблеми науки», м. Київ, що підтверджено матеріалами конференції <http://surl.li/lyxlw>, Степаненко М. взяла участь у XXII Міжнародній науково-практичній конференції «Modern theories and improvement of world methods» у Гельсінкі, Фінляндія <http://surl.li/mmufys> тощо. Під час зустрічей з НПП та здобувачами, було виявлено, що обов'язковою вимогою при підготовці кваліфікаційної роботи є публікація двох статей за темою роботи. На кафедрі діє науковий гурток «Спортивний туризм» (керівник доц. Фокін С.) та проблемна група з дослідження екскурсійного потенціалу м. Києва (проф. Вишневський В.І.) (<http://surl.li/mkopf>). На фокус-групі здобувачі підтвердили, що результати власних досліджень вони презентують на засіданнях студентського наукового гуртка. Також поєднання навчання та дослідження відбувається, наприклад, при вивченні ОК «Теоретичні проблеми туризмознавства», де передбачено написання курсової роботи. Аналіз «Методичних рекомендацій до виконання курсової роботи з навчальної дисципліни «Теоретичні проблеми туризмознавства» <http://surl.li/mmuyut>, дав змогу переконатися, що тематика курсових робіт спрямована на вдосконалення вмінь науково-дослідної роботи, крім того здобувачу надається можливість запропонувати власну тему в межах дисципліни щодо якої заплановано написання курсової роботи. В університеті активно функціонує Наукове товариство студентів та аспірантів, докторантів та молодих вчених НАУ (<http://ysa.nau.edu.ua/>).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі. Викладачі Дуднік І.М., Василюшина Н.М., Вишневський В.І., Борисюк О.А., Христокін Г.В. та інші мають монографії, публікації у фахових виданнях, зокрема, що індексуються у SCOPUS, пройшли стажування за темою курсів, що викладаються, результати власних наукових досліджень впроваджуються у навчальний процес. Аналіз силабусів та робочих програм дає змогу зробити висновки, що вони оновлені за змістом, містять актуальну літературу, власні методичні посібники та розробки викладачів за курсами, що викладаються, посилення на сайті та електронні джерела, наприклад, у РП «Методологія прикладних досліджень у сфері туризму» рекомендовано нові видання, зокрема монографія 2023 р. Викладачі мають за кожним курсом, що викладається, методичні посібники, рекомендації та дистанційні курси, які розміщені в дистанційному середовищі та репозитарії. Але у робочих програмах та силабусах немає посилань на статті в іноземних виданнях, доцільно було б рекомендувати здобувачам для вивчення новітні наукові статті НПП кафедри у фахових виданнях та іноземні джерела.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Практика міжнародної мобільності на ОП відсутня. Університет надає можливості для міжнародної мобільності (<http://surl.li/eisqh>), є договори про співпрацю з іноземними ЗВО (<http://surl.li/sdjs>), але поки що ці пропозиції не користуються попитом у студентів ОП. Під час відкритої зустрічі від випускника ОП 2018 року Д. Матейка була отримана інформація про те, що він під час навчання на ОП приймав участь у програмі «Work and travel», для чого йому був оформлений «Індивідуальний графік навчання» та він отримав підтримку керівництва факультету. Але, на жаль, системного підходу до організації студентської мобільності на ОП не сформовано. Викладач ОП, доцент Борисюк О.А. пройшла міжнародне стажування у Higher School of Social and Economic in Przeworsk (м. Пшеворськ, Польща) за темою: «Modern teaching methods in economics on the EU educational market» (Сучасні методи викладання в економіці на освітянському ринку ЄС) у 2019 р., професор Христокін Г. В. - у Північному університетському центрі в (м. Бая-Маре, Румунія) за темою: «Сучасні методи навчання здобувачів суспільних наук: тенденції та європейський досвід» у 2020 р. Бібліотека університету надає можливість відкритого локального та віддаленого доступу до платформ науково-метричних баз Scopus та Web of Science, до ресурсів повнотекстових баз даних (<https://www.lib.nau.edu.ua/>). Віддалений доступ надається тим, хто має корпоративні аккаунти. Окремі НПП, які викладають дисципліни за ОП, мають міжнародні публікації, що індексуються у Scopus та Web of Science.

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Позитивними практиками за ОП ЕГ відмічає забезпечення доступу здобувачів до всіх методичних матеріалів з курсів, що викладаються за ОП в репозитарії, забезпечення дисциплін кафедри дистанційними курсами у Google Classroom, а також функціонування на випусковій кафедрі наукового гуртка «Спортивний туризм» та проблемної групи з дослідження екскурсійного потенціалу м. Києва, про які отримані позитивні відгуки здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкою стороною є досить низький рівень інтернаціоналізації діяльності ЗВО. Рекомендовано: використовуючи наявні в Університеті міжнародні зв'язки та угоди, розробити і реалізувати спільні освітні програми з університетами-партнерами, проводити більше спільних наукових заходів та популяризувати серед здобувачів ОП програми академічної мобільності. У робочих програмах та силабусах немає посилань на статті в іноземних виданнях. Рекомендації: до початку весняного семестру доповнити список рекомендованих джерел у силабусах і робочих програмах ОК англійськими закордонними виданнями для ознайомлення здобувачів з кращими світовими практиками в галузі туристичного бізнесу та надання їм можливості здійснювати моніторинг світового ринку туристичних послуг.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ЕГ визначає повну відповідність ОП за підкритеріями: 4.1., адже форми та методи навчання і викладання дозволяють досягти заявлених у освітній програмі програмних результатів навчання та компетентностей, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи; 4.2. адже всім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів у формі силабуса або в РП; 4.3., адже заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми; 4.4., адже педагогічні, науково-педагогічні працівники оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі; Частковий рівень відповідності ОП за підкритерієм 4.5 обумовлено тим, що навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти, але, досвіду міжнародної академічної мобільності здобувачів на конкретній ОП не підтверджено. Враховуючи цілісність встановлених релевантних фактів і готовність ЗВО до удосконалення, освітня діяльність за цією програмою загалом відповідає Критерію 4 на рівні "В".

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Критерії оцінювання здобувачів та форми контрольних заходів в НАУ є зрозумілими, чіткими, оприлюднюються заздалегідь. З інформацією щодо форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання в НАУ можна ознайомитись у Положенні про організацію та проведення поточного та семестрового контролю (<http://surl.li/grmf>). Згідно п. 2.11 Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю в НАУ формами контрольних заходів є вхідний, поточний, модульний (проміжний) та підсумковий контроль (семестровий екзамен або семестровий диференційований залік). В Положенні також охарактеризовано види індивідуальних робіт (п. 2.8), підсумкову атестацію (п. 2.9) та практику (п. 2.10). Форми проведення поточного та семестрового контролю, а також критерії оцінювання визначаються робочою програмою навчальної дисципліни з якою студенти можуть ознайомитись на платформі Google-classroom та репозитарії (<http://surl.li/mmjdk>). На ОП «Туризмознавство» формами оцінювання є: поточний контроль, домашня (контрольна) робота, модульна контрольна робота та семестровий контроль (диференційований залік або письмовий екзамен). За ОК Методологія прикладних досліджень у сфері туризму передбачено захист курсового проєкту, за ОК Теоретичні проблеми туризмознавства передбачено захист курсової роботи. Семестровий контроль проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу. Під час онлайн-зустрічі ЕГ з'ясовано, що здобувачі на першому занятті з дисципліни отримують роз'яснення щодо форм контрольних заходів, критеріїв оцінювання та вказівки, де можна знайти таку інформацію.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

ОП відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 242 освітнього рівня «Магістр». Атестація випускників ОП «Туризмознавство» в НАУ здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Порядок проведення атестації в НАУ регламентується Положенням про атестацію випускників Національного авіаційного університету освітньо-кваліфікаційних рівнів (<http://surl.li/iedcq>). Порядок підсумкового оцінювання знань студентів регламентується розділом 7. Рейтингова система оцінювання результатів атестації здобувачів вищої освіти Положення про атестацію випускників Національного авіаційного університету освітньо-кваліфікаційних рівнів (<http://surl.li/iedcq>). Порядок створення, організації та роботи екзаменаційної комісії (ЕК) описано в розділах 3-4 Положення про атестацію випускників Національного авіаційного університету освітньо-кваліфікаційних рівнів (<http://surl.li/iedcq>). До складу ЕК входять: голова, члени комісії, один з яких є заступником голови, секретар. Згідно п.3.8 Положення про атестацію випускників Національного авіаційного університету освітньо-кваліфікаційних рівнів: членами ЕК можуть бути провідні фахівці підприємств, організацій та установ за профілем спеціальності, завідувач випускової кафедри, професори, доценти випускової та споріднених кафедр університету. Вимоги до виконання кваліфікаційної роботи є у Методичних рекомендаціях до виконання кваліфікаційної роботи здобувачів ОС «Магістр» спеціальності 242 (<http://surl.li/mmjem>). Теми кваліфікаційних робіт затверджуються завідувачем кафедри. Додатковою умовою отримання допуску до захисту кваліфікаційної роботи є наявність у студента опублікованих мінімум двох статей по темі кваліфікаційної роботи одноосібно чи у співавторстві з науковим керівником. Публікація статей у наукових виданнях НАУ для студентів є безкоштовною. Усі кваліфікаційні роботи безкоштовно перевіряються на ознаки плагіату за допомогою Unicheck та Strikeplagiarism. Під час зустрічі ЕГ із здобувачами ВО, студенти розповіли, що тему кваліфікаційної роботи можуть обирати із списку запропонованих тем на кафедрі або запропонувати власну; про необхідність публікації наукових статей по тематиці магістерської роботи.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регламентується Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю (<http://surl.li/grmf>), Положенням про організацію освітнього процесу в НАУ (<http://surl.li/gqvm> та Положенням про атестацію випускників Національного авіаційного університету освітньо-кваліфікаційних рівнів (<http://surl.li/iedcq>). Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, які є доступними для усіх учасників освітнього процесу (п. 2 Організація і проведення поточного та семестрового контролю Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю). З метою підвищення рівня об'єктивності екзамену в НАУ проводяться у письмовій формі, оцінювання знань здобувачів здійснюється у присутності комісії, що формується завідувачем кафедри (не менше двох осіб, один із яких лектор). Відповідно до розділів 2-3 Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю (<http://surl.li/grmf>) урегульовано порядок повторного проходження контрольних заходів з метою ліквідації академічної заборгованості. Даний порядок передбачено для здобувачів котрі отримали під час семестрового контролю менше 60 балів/задовільно/Е. Повторне проходження контрольних заходів дозволяється до початку наступного семестру. У пунктах розділу 2 Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю (<http://surl.li/grmf>) також прописано порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів. Якщо студент отримав незадовільну оцінку під час складання семестрового контролю він має право за

заявою перескладати комісії за встановленою процедурою та термінами визначеними деканатом. Якщо студент не погоджується з виставленою позитивною оцінкою, то він має право звернутись з письмовою апеляцією до завідувача кафедри не пізніше наступного робочого дня після оголошення результатів екзамену. Призначені завідувачем кафедри НПП зобов'язані розглянути впродовж двох днів апеляцію у присутності студента та прийняти остаточне рішення. Результат (оцінка) апеляції фіксується на письмовій роботі студента та підтверджується підписами завкафедри, НПП, які брали участь в проведенні апеляції та не може бути зменшена, а тільки збільшена або залишена без змін. Прикладів оскарження результатів контрольних заходів на ОП не було. Під час зустрічі з ЕГ студенти повідомили, що знають про можливість подання апеляції та як проходить сама процедура. Також повідомили, досвіду подання апеляцій вони не мали.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

В НАУ сформовано політику та процедури дотримання академічної доброчесності, що визначено Положенням про виявлення та запобігання академ. плагіату (<http://surl.li/ajoud>), Кодексом честі НПП та Кодексом честі студента НАУ (<http://surl.li/ajotn>), Порядком перевірки академічних та наукових текстів на плагіат (<http://surl.li/ajouf>), Положенням про порядок виявлення та встановлення фактів порушення академ. доброчесності здобувачами вищої освіти (<http://surl.li/dnfch>). Здобувачі ВО (на 1 курсах першого та другого рівнів ВО) та НПП (при працевлаштуванні у НАУ) підписують Декларацію про дотримання академічної доброчесності (<http://surl.li/fqotv>). НАУ має укладений договір про співпрацю з ТОВ «Антиплагіат», згідно якого здобувачі ВО та НПП мають безкоштовний доступ до сервісів Unichек (<http://surl.li/agvdh>) і з 2023 року Strikeplagiarism (<http://surl.li/eszsk>). Перевірка кваліфікаційних робіт є обов'язковою та здійснюється у два етапи: перший це перевірка на антиплагіат за допомогою Unichек або Strikeplagiarism (робота подається адміністратору кафедри Борисюк О.А.). Допускається не більше 40% збігів у роботі. Якщо кількість збігів перевищує 40%, роботу повертають на доопрацювання студенту та науковому керівнику. Після виправлень роботу повторно перевіряють на антиплагіат. Другий етап перевірки кваліфікац. роботи передбачає розгляд роботи індивідуально. За рез-ми перевірки Експертна рада приймає рішення про допуск здобувача ВО до захисту. До складу Експертної групи входять НПП кафедри та 3 студенти (бакалавр та 2 магістри з 1 і 2 курсів). Популяризація акад. доброчесн. у НАУ проводиться за рахунок інформац.-роз'яснювальної роботи з питань наук. етики, запобігання плагіату у наук. роботах кураторами ак. груп під час кураторських годин, НПП під час лекц. та практ. занять, наук. керівниками; проведенні просвітницьких заходів та тренінгів щодо актуальності академічної доброчесності (<http://surl.li/mmjvi>, <http://surl.li/eszsk>); розміщенням на сайті університету нормативних документів та інформаційних матеріалів з академічної доброчесності (<http://surl.li/agvdh>). У розділі 9. Відповідальність авторів та посадових осіб за академічний плагіат Порядку перевірки академічних та наукових текстів на плагіат (<http://surl.li/exvdz> визначено відповідальність за порушення академічної доброчесності. Прикладів порушення академічної доброчесності на ОП виявлено не було. Під час спілкування зі студентами ЕГ з'ясувала, що вони обізнані з питаннями акад. доброчесності. Студ. Степаненко Маргарита розказала про Декларацію про дотримання академічної доброчесності, про роботу Експертної ради, до якої вона входила коли навчалась на бакалавраті. Студенти знають про с-му перевірки на плагіат яку використовує ЗВО, а саме UNICHЕCK і як відбувається подача кваліфікаційної роботи на антиплагіат. Студ. Ковальчук Христина додатково зазначила, що коли вони навчались на 4 курсі бакалаврату, куратор їх групи дала перелік сайтів, де можна самостійно перевірити наук. праці на антиплагіат.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Позитивною практикою в НАУ є підписання здобувачами вищої освіти та науково-педагогічними працівниками Декларації про дотримання академічної доброчесності. Форми контрольних заходів на ОП «Туризмознавство» у межах освітніх компонентів дозволяють перевірити досягнення програмних результатів навчання. Здобувачі вчасно та доступно отримують інформацію щодо форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання за освітніми компонентами.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Студенти виявили необізнаність з можливістю попередньої самостійної перевірки наукових робіт на плагіат за допомогою системи Strikeplagiarism в науковій бібліотеці НАУ. Рекомендація – у 2023-24 н.р. провести заходи для здобувачів ВО з метою ознайомлення з системою Strikeplagiarism та можливістю самостійно перевіряти наукові роботи на наявність запозичень із допомогою даної системи.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Під час проведення дистанційної акредитації ЕГ переконалася, що ОП «Туризмознавство» у НАУ відповідає підкритеріям 5.1-5.4: сформована прозора процедура оцінювання; відкритість критеріїв оцінювання і послідовність їх застосування формує основу для того, щоб система оцінювання у ЗВО сприяла досягненню студентом очікуваних програмних результатів навчання та реалізації принципів академічної доброчесності. Вважаємо, що ОП загалом відповідає Критерію 5 на рівні В.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Ознайом. з відп. документацією, інтерв'ю з фокус-групами дозволяє ЕГ констатув. вис. рівень акад. та проф. кваліф. НПП, задіяних до реаліз. ОП. Усі викладачі мають наук. ст. (63% НПП – доктори наук; 37% - кандидати наук) та вч. звання, приймають участь у НДР кафедри «Стр-ра та орг-ція національних турист. систем ЄС» (у 2020 р. опубл. звіт попер. НДР «Наук.-практ. засади модернізації тур. комплексу України»). У 2023 р. кафедрою видано моногр. «Методологія туризмознавства: геогр. аспекти» (за ост. 5 років – 4 кол. Моногр. <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/15138>). Статті В.І.Вишневецького публік. в «Урядовому кур'єрі» <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vidbudova-kahovskoyi-ges-potreba-krayini-chi-primh/>. НПП проводять необх. роботу з навч.-метод. забезп. навч. процесу, є автор. сторінки НПП у пошуковій системі Google Scholar, засвідчено наявність проф. наук. публікацій, в т.ч. Scopus та WoS <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/15134>. Тематика наук. досліджень відповідає ОК, які викладаються, ведеться робота щодо підготовки навч. посібників. У 2018 р. серед найкращих у НАУ було визнано навч. пос. Пестушка В.Ю. «Туризм. Вступ до фаху», у 2019 р. – підр. Дудника І.М. «Транспортна географія». Пестушко В.Ю. за ост. 5 років став автором 2 підручн. по географії (для учн. 10 та 11 кл.). Рез-ти ост. анкетув. ЗВО (червень 2023) показали, що б. 75% респондентів оцінили рівень навч.-метод. забезпеч. як високий. Високою є публікац. активність НПП у співавт. зі ЗВО – за ост. 2 роки – 12 сп. публ., а також керівництво 86 наук. публікаціями здобувачів за 2020-2023 рр. На зустрічах ЕГ ЗВО підтвердили акт. залученість до наук. досліджень. Академ. відповідність НПП ОК, які викл., підтверджується підв. кваліфік. та стаж. в Укр. і за корд. Так, підв. кваліфікації в КНУ пройшли НПП М.Г.Бут, В.Ю.Пестушко (2018), в Льотній акад. НАУ – О.А. Борисюк (2021), С.П. Фокін (2022). Свідоцтва про стажув. на базі суб. тур. д-сті мають: О.А. Беркова (ТОВ РСК «Тревел», 2018); В.С. Кучеренко (ТОВ «ДЖОІН АП», 2020); І.М. Дудник, С.М. Мархонос (ТОВ «ФОР ГЕЙТС Україна, 2020); В.Ю. Пестушко (ТА «YaTravel», 2020); В.С. Сайчук (ПП «Турфірма «ДАНАПРИС», 2021); В.І. Вишневецький («ТО Каліпсо Україна», 2021). Міжн. стажування - О.П. Беркова, О.А.Борисюк (Польща, 2019), С.М. Мархонос (Латвія, 2021), А.В.Колотуха (Чехія, 2022). НПП даної ОП входять до складу проф. об'єднань: Дудник І.М. є чл. Укр. геогр. тов-ва (УГТ); Борисюк О.А. - Київського відділу УГТ; Христокін Г.В. – Укр. асоціації релігієзнавців та Укр. філософсько-екон. наук. тов-ва; Колотуха О.В. - перший віцепрезидент Федерації спорт. туризму України, майстер спорту Укр. та суддя міжн. категорії зі спорт. туризму; Пестушко В.Ю. - член Асоціації вчителів геогр. та УГТ. Вишневецький В. є чл. редколегії Наук. вісн. Херсонського держ. ун-ту. На зустрічах із ЕГ здобувачі високо оцінили рівень компетентн. викладачів. Це ж засвідчили і рез-ти їх анкетув.: б. 75% респондентів оцінили його як високий, решта – на дост. рівні.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного добору НПП в НАУ регулюється «Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) у Національному авіаційному університеті» <https://nau.edu.ua/site/variables/news/2021/4/Порядок%202020%20на%20ВР.pdf> і Статутом університету https://nau.edu.ua/site/variables/news/2022/10/Статут%202022_2.pdf. Вказані документи оприлюднені на сайті університету і містять чіткі процедури конкурсного добору викладачів. НАУ проводить конкурсний відбір науково-педагогічних працівників в умовах відкритості, гласності, законності, рівності прав членів конкурсної комісії, колегіальності прийняття рішень конкурсною комісією, незалежності, об'єктивності та обґрунтованості рішень конкурсної комісії, неупередженого ставлення до кандидатів на зайняття вакантних посад НПП. Оголошення щодо проведення конкурсу та умови його проведення, вимоги до претендентів публікуються на офіційному веб-сайті університету та в регіональних друкованих засобах масової інформації. Спілкування ЕГ з керівником відділу кадрів, науково-педагогічними працівниками кафедри, дає право зробити висновок, що процедури конкурсного добору викладачів в університеті є прозорими і дозволяють оцінити рівень професіоналізму претендентів за освітньою програмою. Для оцінки рівня кваліфікації претендента на посаду вивчається інформація про його відповідність

наявним професійним вимогам, а також беруться до уваги академічна репутація, наявність закордонних стажувань, досвід практичної роботи в галузі тощо. Кандидатури на заміщення вакантних посад НПП обговорюються на засіданнях кафедри та передаються на розгляд конкурсної комісії. Важливою вимогою до науково-педагогічних працівників є дотримання ними вимог академічної доброчесності і професійної етики. У цілому ЕГ дійшла висновку, що в ЗВО процедури конкурсного добору НПП є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОП.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

В університеті залучення роботодавців до організації та реалізації навчального процесу відбувається в кількох напрямках: - розробка та перегляд освітньої програми. На зустрічі з ЕГ Веселовська Ю. (Всеукраїнська Асоціація компаній з міжнародного працевлаштування), Яковенко А. (ТОВ «ТУРОПЕРАТОР КАЛІПСО УКРАЇНА»), Верчич Я. (туристична компанія «Evrotour») підтвердили свою регулярну співпрацю з кафедрою стосовно оновлення ОП. - надання роботодавцями відгуків на ОП «Туризмознавство»: роботодавцями було надано схвальні рецензії стосовно ОП https://drive.google.com/file/d/1AOJdibQxEOOXvI85El_m_DAbiNgoFcQ-/view; - керівництво переддипломною практикою. Для цього кафедрою укладено договори з роботодавцями в сфері туризму і рекреації, зокрема з Державним агентством розвитку туризму України, ПП «Турфірма «ДАНАПРИС», ТОВ «ТУРОПЕРАТОР КАЛІПСО УКРАЇНА», ГО «Спілка розвитку сільського зеленого туризму в Україні», Українським державним центром національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму, Федерацією спортивного туризму України та ін. - проведення аудиторних занять, майстер-класів, конференцій, круглих столів, екскурсій та інших заходів, інформація про які висвітлюється на офіційному сайті університету (сторінка кафедри міжнародного туризму та країнознавства), у т.ч. на базі роботодавців: https://www.facebook.com/tourism.nau/?refsrc=https%3A%2F%2Fm.facebook.com%2F2119282628289066&pairv=0&eav=AfZDKrD22Pg3nLHC9ZrRp1FLIM-rB7IVb4wm583U8ZQ7iasasTo7gsb9iP3PavsoLko&_rdr; - організація спільних зустрічей роботодавців та здобувачів під час участі в професійних заходах, наприклад, на форумах, виставках та ярмарках вакансій https://www.facebook.com/tourism.nau/?refsrc=https%3A%2F%2Fm.facebook.com%2F2119282628289066&pairv=0&eav=AfZDKrD22Pg3nLHC9ZrRp1FLIM-rB7IVb4wm583U8ZQ7iasasTo7gsb9iP3PavsoLko&_rdr; Ці факти були підтверджені не тільки інформацією, розміщеною на сайті університету та в соціальних мережах, але й студентами та роботодавцями, присутніми на зустрічах з експертною групою. Роботодавці Веселовська Ю., Яковенко А., Верчич Я. підтвердили регулярне залучення до організації та реалізації освітнього процесу та підкреслили свою зацікавленість у подальшій співпраці з університетом. В університеті створено Раду роботодавців <https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/rada-robotodavtsiv/>, функціонує також Рада роботодавців факультету міжнародних відносин <http://fmv.nau.edu.ua/ru/structure/council-of-employers/>.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Вивчення матеріалів, опублікованих на сайті кафедри, а також спілкування ЕГ зі стейкхолдерами дозволяє зробити однозначні висновки про залучення до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Заклад уже тривалий час практикує проведення бінарних занять за участю роботодавців. Теми проведених роботодавцями аудиторних занять мають схвальні відгуки здобувачів вищої освіти. Так, у 2023 р. Чернега О. (експерт із туризму в Україні) провела лекцію на тему «Цифровізація як інструмент покращення туристичної дестинації» https://www.facebook.com/tourism.nau/?refsrc=https%3A%2F%2Fm.facebook.com%2F2119282628289066&pairv=0&eav=AfZDKrD22Pg3nLHC9ZrRp1FLIM-rB7IVb4wm583U8ZQ7iasasTo7gsb9iP3PavsoLko&_rdr, Яковенко А. (провідний менеджер туроператора «Каліпсо») – «Організація міжнародного туризму в сучасних реаліях», Алабаш Є. (менеджер ТА «Поїхали з нами») – «Туризм, НАУ і я». Регулярно запрошуються до читання лекцій Веселовська Ю. (дуже схвальні відгуки на її лекції здобувачі ВО висловили на зустрічі з ЕГ) https://www.facebook.com/tourism.nau/?refsrc=https%3A%2F%2Fm.facebook.com%2F2119282628289066&pairv=0&eav=AfZDKrD22Pg3nLHC9ZrRp1FLIM-rB7IVb4wm583U8ZQ7iasasTo7gsb9iP3PavsoLko&_rdr. Тематика проведених роботодавцями лекцій і практичних занять є різноманітною, цікавою і актуальною. НПП кафедри входять до складу професійних об'єднань, зокрема Дудник І.М. є членом Українського географічного товариства; Борисюк О.А. - Київського відділу Українського географічного товариства; Христокін Г.В. – Української асоціації релігієзнавців та Українського філософсько-економічного наукового товариства; Колотуха О.В. - перший віцепрезидент Федерації спортивного туризму України, майстер спорту України та суддя міжнародної категорії зі спортивного туризму; Пестушко В.Ю. - член Асоціації вчителів географії та Українського географічного товариства.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Ознайомлення ЕГ з Положенням про підвищення кваліфікації (стажування) науково-педагогічних працівників Національного авіаційного https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/5/2_Положення%20про%20підв%20кваліф_акт.pdf університету показало, що в

університеті не рідше одного разу на п'ять років забезпечується підвищення кваліфікації та стажування науково-педагогічних працівників, складається щорічний План підвищення кваліфікації НПП. Кожен викладач має право вільно обирати форми, місце, напрям, тематику для підвищення кваліфікації. В університеті налагоджена система підвищення кваліфікації та стажування як в Україні, так і за кордоном, що ґрунтується на принципах академічної свободи та мобільності. Усі НПП кафедри мають свідоцтва про підвищення кваліфікації. Результати підвищення кваліфікації враховуються при проходженні чергової атестації науково-педагогічним працівником або під час його участі в конкурсі на заміщення вакантних посад. Спількування Еґ з фокус групами, зокрема з науково-педагогічними працівниками та адміністрацією університету показала, що в НАУ створено всі умови для підвищення рівня професійного розвитку НПП, зокрема через укладання угод із іншими закладами ВО, суб'єктами туристичного бізнесу та програми академічної мобільності. Так, підвищення кваліфікації в КНУ ім. Шевченка пройшли НПП М.Г.Бут, В.Ю.Пестушко (2018), в Львівській академії НАУ – О.А. Борисюк (2021), С.П. Фокін (2022). Свідоцтва про стажування на базі суб'єктів туристичної діяльності мають: О.А. Беркова (ТОВ РСК «Тревел», 2018); В.С. Кучеренко (ТОВ «ДЖОІН АП», 2020); І.М. Дудник, С.М. Мархонос (ТОВ «ФОР ГЕЙТС Україна, 2020); В.Ю. Пестушко (Турагенція «YaTravel», 2020); В.С. Сайчук (ПП «Туристична фірма «ДНАПРІС», 2021); В.І. Вишневський («Туроператор Каліпсо Україна», 2021). Запропонованими університетом можливостями щодо міжнародного стажування скористалися НПП, які викладають за ОП «Туризмознавство»: О.П. Беркова, О.А.Борисюк (Польща, 2019), С.М. Мархонос (Латвія, 2021), А.В.Колотуха (Чехія, 2022). Професійному розвитку викладачів сприяє їх активна участь у Міжнародних науково-практичних конференціях, проєктах, форумах. Відповідно до «Положення про рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічного працівника та навчально-наукового структурного підрозділу НАУ» https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/qadobrochesnist/28_05_2020/P_pro_rejting_NPP_zi_zminam_i1.pdf здійснюється щорічний моніторинг професійних здобутків науково-педагогічних працівників університету, у тому числі проходження ними програм підвищення кваліфікації. У цілому Еґ підтверджує, що ЗВО сприяє професійному розвитку НПП через власні програми та у співпраці з іншими організаціями.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

У результаті вивчення відповідних документів та спілкування із фокус-групами під час проведення акредитаційної експертизи Еґ переконалася, що в університеті створена ефективна система стимулювання НПП за досягнення у фаховій сфері. Заохочення НПП регламентовані Статутом НАУ https://nau.edu.ua/site/variables/news/2022/10/Статут%202022_2.pdf, Колективним договором https://nau.edu.ua/download/news/2020_12/колективний%20договір%20НАУ%202020-2022.pdf, Положенням про порядок заохочення осіб, які працюють, навчаються в НАУ http://profkom.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/6_Про_порядок-заохочення-осіб-які-працюють-навчаються.pdf, Положенням про преміювання працівників НАУ <https://nau.edu.ua/download/buhgalteriya/2021/преміювання.pdf>, Порядком використання коштів, передбачених для надання матеріальної допомоги та заохочення <https://nau.edu.ua/Порядок%20матер%20допомога%20СМЯ.pdf>. Особлива увага приділяється стимулюванню наукової публікаційної активності НПП, зокрема у виданнях, включених до наукометричних баз Scopus та Web of Science (розмір премії за публікацію статті складає 5000 грн.), передбачено преміювання за видання підручників, навчальних посібників, монографій та впровадження в навчальний процес інноваційних інформаційних комплексів https://nau.edu.ua/site/variables/docs/docsmenu/наука/konkurs/books2019/Pologennya_pro_konkurs_pidruchnykiv_2019.pdf. Щороку в НАУ проходить конкурс на кращі підручники та навчальні посібники, в якому приймають участь НПП кафедри міжнародного туризму та країнознавства. За результатами проведення конкурсу в 2018 р. серед найкращих було визначено навчальний посібник Пестушка В.Ю. «Туризм. Вступ до фаху», у 2019 р. – підручник Дудника І.М. «Транспортна географія». Адміністрацією ЗВО використовується також система моральних заохочень (подяка ректора, грамота, почесна грамота тощо) працівників. Нагрудними знаками НАУ «За сумлінну працю» нагороджені Пестушко В.Ю. (2022 р.) і Фокін С.П. (2023 р.); нагрудними знаками «Ветеран НАУ» - Дудник І.М. (2022 р.) і Беркова О.П. (2023 р.), Подяку ректора отримав Пестушко В.Ю. (2021 р.), грамотою НАУ нагороджений Вишневський В.І. (2023 р.), подяки від МОН України мають Колотуха А.В. (2022 р.), Дудник І.М., Борисюк О.А. (2023 р.). На зустрічах із Еґ було відзначено, що пропозиції стосовно заохочення науково-педагогічних працівників подаються керівниками структурних підрозділів за результатами професійних досягнень НПП. Запровадження описаної системи матеріального та морального заохочення стимулює викладачів до самовдосконалення та підвищення майстерності у викладанні. За результатами проведеної експертизи Еґ підтверджує, що ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності НПП.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Науково-педагогічні працівники, які забезпечують реалізацію освітньої програми, мають відповідну Ліцензійним умовам кваліфікацію, здійснюють необхідну роботу з методичного забезпечення навчального процесу, багато з них є членами професійних об'єднань, зокрема Українського географічного товариства, Української асоціації релігієзнавців, Українського філософсько-економічного наукового товариства, Федерації спортивного туризму України, Асоціації вчителів географії. Високою є публікаційна активність НПП, в тому числі й у співавторстві зі здобувачами вищої освіти – за останні 2 роки – 12 спільних публікацій, а також керівництво 86 науковими роботами здобувачів за період 2020-2023 рр. В університеті та на факультеті міжнародних відносин функціонують Ради роботодавців. НАУ стимулює викладачів до наукових досліджень, публікаційної активності, особливо у виданнях,

включених до наукометричних баз Scopus та Web of Science (розмір премії за статтю складає 5 тис. грн.), написання підручників і навчальних посібників (НАУ проводить щорічні конкурси на кращі підручники, навчальні посібники та монографії).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Представники академічної спільноти з вітчизняних і зарубіжних університетів залучаються, здебільшого, до проведення науково-практичних семінарів, круглих столів тощо. За 2023 рік ЕГ не виявила прикладів проведення гостьових лекцій із фахових дисциплін представниками академічної спільноти. Рекомендація – гаранту у весняному семестрі 2023-2024 н.р. залучити до освітнього процесу 1-2 гостьових лекторів з іноземних або вітчизняних ЗВО до онлайн-лекцій із фахових дисциплін.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

ОП «Туризмознавство» має високий рівень узгодженості із якісними характеристиками за підкритеріями 6.1-6.3; значний – за підкритеріями 6.4 - 6.6, оскільки повною мірою відповідає нормативним вимогам, зокрема Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, і має схвальні відгуки від студентів та випускників стосовно рівня компетентності та професіоналізму науково-педагогічних працівників, які забезпечують реалізацію освітньої програми. Виділені вище сильні сторони при аналізі діяльності ЗВО за критерієм 6 дозволили експертній групі зробити висновок про відповідність ОП Туризмознавство другий (магістерський рівень) рівню В за критерієм 6. Висловлене зауваження не є суттєвим і не впливає на загальну високу оцінку.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час експертизи було підтверджено, що фінансово-матеріальні ресурси та навчально-методичне забезпечення цілком достатні для реалізації цілей ОП програми та ПРН. Матеріальна база університету складається з 12-ти навчальних корпусів, 12-ти гуртожитків, мед.центру, навчально-технічної бібліотеки, приймальної комісії, центру культури мистецтв, центру харчування, навчально-спортивного оздоровчого центру. Навчальні корпуси та гуртожитки обладнані системою пропуску через студ.квитки та картку працівника. Всі споруди університету знаходяться поруч та відповідно формують студмістечко (<http://surl.li/mndlo>). На території НАУ діє безкоштовний доступ до Wi-Fi. Територія НАУ є охайною, облаштовано місця для відпочинку, наявні вказівники, план-схема розташування корпусів, інфостенди ПК. Для потреб НПП та студентів функціонує бібліотека. На сьогодні фонд бібліотеки становить понад 2 млн примірників та 60 тис. електронних книг. У бібліотеці діє безкоштовний доступ до Wi-Fi. При бібліотеці функціонує відділ обслуговування, який включає абонемент, читальні зали, комп'ютерний клас, електронний репозитарій та довідково-пошуковий апарат, простір неформальної освіти CleverSpace в якому наявна презентаційна та мультимедійна техніка, крісла-мішки тощо. Цей простір використовується для проведення семінарів, воркшопів, проектних шкіл, та ін. заходів. У комп.класі відвідувачі мають змогу скористатись центром наукової книги, послугами друку, за допомогою системи Strikeplagiarism безкоштовно перевірити свої наукові праці (статті, квал. роботи) на плагіат, є доступ до міжнародних баз даних. Розроблено новий сайт бібліотеки, створено можливість самостійно зареєструватись у бібліотеці, замовляти через особистий кабінет книжки на абонемент. Загалом бібліотека є місцем проведення міжнар.конференцій, науково-практичних семінарів, зустрічей студентів із науковцями, літературно-тематичних заходів. Для поліпшення здоров'я та працездатності студентів, працівників НАУ та мешканців району діє навчально-спортивний оздоровчий центр НАУ. Який включає стадіон, тренажерний зал, зони для різних видів спорту. Діє секція спортивного більярду. В Структурі НАУ діє Медичний центр який здійснює профілактичні та спеціалізовані медогляди, вакцинацію та надає ін.мед.послуги (<http://surl.li/bfntc>). Для забезпечення реалізації освітнього процесу за ОП функціонують навчальні аудиторії, лабораторії які оснащені необхідною технікою з доступом до мережі Інтернет. Діє міні-бібліотека та чит.зал (філія НТБ). Функціонує спеціалізований кабінет туризмознавства який оснащено атласами, картами, туристичним спорядженням. На кафедрі є додаткове мультимедійне забезпечення. В стінах корпусу відбуваються науково-практичні семінари, конференції, зустрічі зі стейкхолдерами. Для дистанційного навчання куплено ліцензію Google Classroom на необмежений термін користування. В розпорядженні НАУ наявно 12 укріплень, які вміщують понад 15 тис осіб (з розрахунку 0.6 м2 на особу).

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

НАУ забезпечує безоплатний доступ НПП та здобувачів ВО до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання та наукової діяльності. Офіційний сайт <https://nau.edu.ua/ua/> містить інформацію про ОП, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти тощо. Інтереси студентів в умовах дистанційного навчання задовольняються завдяки використанню платформи Google Classroom, електронної бібліотеки, репозитарію, сервісів корпоративного акаунта, доступу до комп'ютерних залів; науково-дослідницькі – реалізуються у процесі залучення до студентських наукових гуртків, наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених НАУ. Надається організаційна та консультативна підтримка для реалізації студентами індивідуальної освітньої траєкторії, впроваджено автоматизовану систему Формування індивідуальної освітньої траєкторії. Проведене опитування здобувачів вищої освіти показало, що більшість студентів задоволені можливостями, які надає їм освітнє середовище Університету (<http://surl.li/mkhfe>). Для задоволення інтересів та потреб студентів у НАУ функціонують: Студентське наукове товариство ФМВ НАУ (https://t.me/+VBQroZ_hN6diMzNi), відділ по роботі зі студентами (<http://surl.li/eisuz>), психологічний супровід (<http://surl.li/eimtl>), Медичний центр НАУ (<http://surl.li/bfntc>, <http://surl.li/mneok>). Під час зустрічі ЕГ зі студентами було засвідчено, що перевірка на плагіат здійснюється безкоштовно. Гарантом ОП було надано підтверджувальні документи про проходження перевірки студентських наукових робіт на плагіат. Під час спілкування зі НПП, вони розповіли, що перевірка на плагіат здійснюється безкоштовно, якщо відсоток плагіату перевищує закладені норми, то робота відправляється на доопрацювання й усі інші рази перевіряється також безкоштовно.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час дистанційного огляду матеріальної бази НАУ ЕГ переконалася в тому, що освітнє середовище є безпечним для здоров'я здобувачів ВО, які навчаються за цією ОП (<http://surl.li/mneok>). Наявність навчально-спортивного оздоровчого центру дає можливість здобувачам підтримувати гарний фізичний стан здоров'я. Медичний центр НАУ забезпечує надання широкого кола медичної допомоги здобувачам ВО та НПП та проведення спеціалізованих експертних комісій. Університет в повному обсязі дотримується санітарних норм, про що свідчить правильне облаштування столів, технічних засобів у кабінетах та лабораторіях (<http://surl.li/bdvhu>). НАУ забезпечує умови для осіб з особливими освітніми потребами. Під час огляду ЕГ переконалася в наявності пандусів, кнопок виклику супроводу та спеціально облаштованих санвузлів (<http://surl.li/mneok>). У НАУ діє план-графік виконання робіт для безбар'єрного доступу до будівель та приміщень НАУ (<http://surl.li/eitff>, <http://surl.li/amerk>) Гуртожитки знаходяться поруч із навчальними корпусами, бібліотекою та спорткомплексом, медичним центром, що дає змогу здобувачам вищої освіти економити час на добиранні. Навчальні корпуси та гуртожитки обладнані укритами.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Здобувачі ОП в процесі спілкування з ЕГ розказали, що комунікація з викладачами куратором, гарантом ОП відбувається під час консультацій, занять. Підходи до забезпечення безпечності освітнього середовища в НАУ визначені відповідно до вимог чинних законодавчо-нормативних актів та низки внутрішньо університетських положень. Науково-педагогічними працівниками, що забезпечують дану ОП, постійно здійснюється інформаційна та консультативна підтримка здобувачів під час навчання, в т.ч у месенджерах. В Університеті діє Студентська рада НАУ (<https://nau.edu.ua/ua/menu/studentu/sr-nau.html>) яка виступає проміжною ланкою між студентами та НПП, адміністрацією вузу. Студентська рада НАУ забезпечує захист прав та інтересів студентів, дає можливість для творчої та особистої реалізації. На кожному факультеті є представник Студентської ради У НАУ діє Електронна скринька довіри (<http://surl.li/bgakh>). В НАУ проводиться опитування серед здобувачів ВО. Результати опитування можна переглянути на сайті університету. Серед здобувачів ОП Туризмознавство проводилось опитування щодо якості реалізації ОП (<http://surl.li/mkhfe>). Результати засвідчили, що більшість здобувачів є повністю задоволеними якістю ОП

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Ознайомлення із матеріальною базою ЗВО у дозволяє зробити висновок, що університет має умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами. Зокрема, наявна інфраструктура для доступу до навчальних приміщень осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до державних будівельних норм, правил і стандартів. Згідно концепції організації інклюзивного навчання в НАУ, наказу ректора «Про затвердження положення про порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших

маломобільних груп населення» здобувачам гарантується вільний доступ до інфраструктури університету та спеціальний навчально-реабілітаційний супровід відповідно до медико-соціальних показань за станом здоров'я. До осіб з особливими потребами в НАУ відносять також сиріт та студентів з дітьми і передбачено здійснення консультативної та матеріальної підтримки. Під час проведення експертизи випадків навчання за ОП осіб з особливими освітніми потребами не було.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Під час зустрічі ЕГ зі здобувачами вищої освіти було встановлено, що студенти обізнані та поінформовані щодо дій у випадку виникнення конфліктних ситуацій. Здобувачка Антоненко Катерина розповіла до кого можуть звернутись студенти за допомогою у випадку виникнення конфліктних ситуацій під час навчання чи проживання у гуртожитку. Під час зустрічі зі студентським самоврядуванням Лич Анастасія розказала до вирішення яких конфліктних ситуацій долучається Студентська рада факультету. Під час відкритої зустрічі куратор групи студентів ОП Туризмознавство Беркова О.П. детально розказала про процедуру вирішення конфліктних ситуацій серед здобувачів ВО, що в залежності від ситуації до вирішення конфліктів можуть бути залучені куратор, завкафедри, декан чи представники студентського самоврядування. Врегулювання конфліктних ситуацій між учасниками освітнього процесу НАУ регламентується низкою внутрішніх документів, зокрема: Кодексом честі науково-педагогічного працівника і студента НАУ (<http://surl.li/ajotn>), Положенням про запобігання та протидію булінгу, мобінгу, кібербулінгу, харасменту в НАУ (<http://surl.li/bdviq>), Положенням про комісію з правопорушень НАУ (<http://surl.li/bdviq>), Правилами внутрішнього розпорядку (<http://surl.li/eisxp>), Положенням про Комісію з оцінки корупційних ризиків НАУ для розгляду заяв про виявлені корупційні правопорушення (<http://surl.li/bfoik>), Антикорупційною програмою НАУ (<http://surl.li/bfoik>), Положенням про організацію внутрішньої службової перевірки (<http://surl.li/etakm>). На ОП «Туризмознавство» випадків сексуальних домагань, дискримінації та корупції не було.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Університет має хорошу матеріально-технічну базу для організації навчального процесу: сучасна бібліотека з широкими можливостями забезпечення освітнього процесу, спортивна та медична інфраструктура НАУ; безкоштовний Wi-Fi на території НАУ, наявний спеціалізований кабінет ОП тощо. Здобувачі ВО та НПП мають безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів. За ОП «Туризмознавство» кураторами, гарантом, НПП, відділом супроводу студентів здійснюється інформаційна та консультативна підтримка здобувачів. В університеті діє психологічна служба, облаштовано укриття, створено умови для навчання осіб з особливими потребами. В університеті впроваджені нормативні документи та процедури якими регламентується врегулювання конфліктних ситуацій, запобігання дискримінації, булінгу, сексуального насилля та корупції.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

-

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Матеріально-технічна база університету забезпечує реалізацію ОП та відповідає підкритеріям 7.1-7.6: безкоштовний Wi-Fi на території НАУ, бібліотека, наявний спеціалізований кабінет ОП (відповідність підкритерію 7.1); здобувачі ВО та НПП мають безоплатний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання та наукової діяльності, в умовах дистанційної чи змішаної форми навчання (відповідність підкритерію 7.2); НАУ дотримується встановлених санітарних умов, спорткомплекс забезпечує підтримку хорошого фізичного стану здобувачів, медичний центр забезпечує належну підтримку здоров'я студентів та НПП, в університеті діє психологічна служба, облаштовано укриття (відповідність підкритерію 7.3); на ОП кураторами, гарантом, НПП, відділом супроводу студентів здійснюється інформаційна та консультативна підтримка здобувачів (відповідність

підкритерію 7.4); в університеті створено умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами, здобувачам гарантується вільний доступ до інфраструктури університету та спеціальний навчально-реабілітаційний супровід (відповідність підкритерію 7.5); в університеті впроваджені нормативні документи та процедури якими регламентується врегулювання конфліктних ситуацій, запобігання дискримінації, булінгу, сексуального насилля та корупції (відповідність підкритерію 7.6). Загалом ОП відповідає рівню В за критерієм 7.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Вивчення експертної групою Положення про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності НАУ https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/qamonitoringosvprog/23_10_2020/polozhennia-pro-sustemy_compressed.pdf; Положення про Раду з якості освітньої діяльності та якості вищої освіти НАУ https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/Systema_QA/Documentacija_QA/2021/2021_Polozhennia%20pro%20Radu%20z%20yakosti.pdf; Положення про освітні програми НАУ https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/Systema_QA/Documentacija_QA/14_05_2020/2020_05_12_Pologenja_pro_osvitni_programi_NAU_end2.pdf. Відповідно до вказаних Положень, моніторинг та оновлення ОП здійснюється робочою групою, до процесу долучаються стейкхолдери, ОП регулярно переглядаються і оновлюються. В університеті діє Рада з якості освітньої діяльності, що опікується питаннями вдосконалення освітніх програм та освітнього процесу НАУ <https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/rada-z-yakosti/>. До робочої групи ОП «Туризмознавство» включені НПП, які працюють в НАУ за основним місцем роботи, мають кваліфікацію відповідно до спеціальності і відповідають іншим вимогам Ліцензійних умов. Із врахуванням позицій усіх зацікавлених сторін, робочою групою було оновлено дану ОП та оприлюднено на офіційному веб-сайті НАУ https://nau.edu.ua/site/variables/news/2022/9/2022%20ОПП%20242%20Туризмознавство_Магістр%20ФМВ.pdf. З метою сприяння оновленню ОП задля якісної підготовки фахівців відповідно до умов динамічного ринку праці й підвищення конкурентоспроможності університету, гарантом і робочою групою регулярно і в зручний для стейкхолдерів спосіб ведеться діалог з ними. Про це свідчать протоколи засідань робочої групи, зустрічі ЕГ зі стейкхолдерами, ознайомлення з результатами їх анкетувань. До процесу моніторингу та періодичного перегляду ОП залучена Вчена рада університету, Вчена рада факультету міжнародних відносин, відділ моніторингу якості вищої освіти НАУ, студентська рада факультету МВ. Підтвердження регулярності такої співпраці ЕГ отримала на зустрічах з працівниками структурних підрозділів університету під час проведення дистанційної експертизи. Протоколи засідань кафедри (пр. № 7 від 19.05.20; № 5 від 09.03.21; № 3 від 14.03.22; № 1 від 02.02.23; № 7 від 30.05.23; № 1 від 02.02.23 та ін.) свідчать про те, що гарант і НПП, залучені до реалізації ОП, реагують на результати опитувань стейкхолдерів щодо оновлення та забезпечення високої якості реалізації освітньої програми.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Зустрічі ЕГ зі студентами 1 і 2 курсів, представниками студентського самоврядування, ознайомлення із результатами анкетувань ЗВО, а також вивчення відповідної документації, зокрема протоколів засідання кафедри, свідчать про те, що студенти залучені до процесу оновлення ОП, мають можливість вносити свої пропозиції щодо її перегляду, а також долучені до процесу моніторингу якості реалізації ОП. Позиції здобувачів визначаються шляхом систематичного проведення анкетувань, їх запрошення на засідання кафедри (пр. № 7 від 19.05.20; № 5 від 09.03.21; № 3 від 14.03.22; № 1 від 02.02.23; № 7 від 30.05.23). Так, на засіданнях кафедри, присвячених перегляду ОП, були присутніми здобувачі вищої освіти Яригіна Г., Степаненко М., Макуцевич Я., Антоненко К. (на зустрічі з ЕГ підтвердили свою участь у засіданнях кафедри), Башловка Д., Алабаш Є. Згідно з рекомендаціями здобувачів вищої освіти, посилено увагу до вивчення іноземних мов; до аудиторної роботи активніше залучаються професіонали-практики. На зустрічах із ЕГ випускники і студенти підтвердили залученість до перегляду ОП, щоправда не змогли пригадати пропозицій, висловлених ними щодо внесення змін до освітньої програми. Результати останнього анкетування здобувачів вищої освіти магістерського рівня (червень 2023 року) щодо рівня задоволеності навчанням за обраною ОП засвідчили 100% задоволеність студентів. Здобувачі також залучені до процесу публічного обговорення освітньої програми на сайті НАУ. Аналіз протоколів засідань кафедри (пр. № 7 від 19.05.20; № 5 від 09.03.21; № 3 від 14.03.22; № 1 від 02.02.23; № 7 від 30.05.23 та ін.) свідчить про те, що гарант і НПП, залучені до реалізації ОП, реагують на результати опитувань студентів щодо оновлення та забезпечення високої якості реалізації ОП. Під час зустрічі з ЕГ здобувачів ВО, які навчаються за даною освітньою програмою, а також представників студентського самоврядування та наукової спільноти, вони підтвердили регулярне проведення опитувань, у т. ч. з метою оновлення ОП, і наявність у студентів важелів впливу на забезпечення якості реалізації освітнього процесу. Наявність відкритих питань в анкеті дає можливість студентам висловлювати свої пропозиції щодо вдосконалення ОП. В останньому опитуванні при загальній позитивній оцінці ОП, пропозиції надано стосовно надання рекомендацій при працевлаштуванні. Крім того, здобувачі ВО та представники органів студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду ОП через участь у роботі Вченої ради факультету, Вченої ради НАУ, Ради якості НАУ, Студентської ради. Це підтвердили студенти, присутні на зустрічах із ЕГ, зокрема Лич А.Ю. (в.о. голови Студради факультету МВ) та Степаненко М.В. (член Студради факультету МВ). Рада з якості НАУ розглядає пропозиції Студентської ради та Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених НАУ стосовно вдосконалення реалізації ОП та освітнього процесу в університеті.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Вивчення відповідної документації, зокрема протоколів засідання робочої групи (із залученням стейкхолдерів), баз практик для студентів, договорів про співробітництво, зустріч експертної групи з роботодавцями свідчать про те, що стейкхолдери регулярно залучаються до вдосконалення ОП. На засідання кафедри, де відбувався перегляд ОП «Туризмознавство» магістерського рівня, запрошувалися Маруненко Г.Г., Яковенко А.О., Коробко А.О. (ТОВ «ТУРОПЕРАТОР КАЛІПСО УКРАЇНА») (пр. № 7 від 19.05.20; № 5 від 09.03.21; № 3 від 14.03.22; № 1 від 02.02.23; № 7 від 30.05.23; № 1 від 02.02.23). На зустрічі з ЕГ Веселовська Ю. (Всеукраїнська Асоціація компаній з міжнародного працевлаштування), Яковенко А. (ТОВ «ТУРОПЕРАТОР КАЛІПСО УКРАЇНА»), Верчич Я. (туристична компанія «Evgotour») підтвердили свою регулярну співпрацю з кафедрою стосовно оновлення ОП. Пропозиції роботодавців стосувалися вдосконалення змісту існуючих та включення до ОП нових ОК, зокрема «Міжнародний туристичний бізнес», «Управління проектами в туризмі». На зустрічі з експертною групою роботодавці також відмітили високий рівень фахової підготовки студентів, що дозволяє їм успішно проходити практики, передбачені навчальним планом, і підкреслили зацікавленість у подальшій співпраці з університетом. Кафедрою укладено велику кількість договорів про співпрацю із роботодавцями сфери туризму і рекреації, зокрема з Державним агентством розвитку туризму України, ПП «Турфірма «ДАНАПРИС», ТОВ «ТУРОПЕРАТОР КАЛІПСО УКРАЇНА», ГО «Спілка розвитку сільського зеленого туризму в Україні», Українським державним центром національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму, Федерацією спортивного туризму України та ін. Роботодавці Мариненко Г.Г. (комерційний директор ТОВ «Туроператор Каліпсо Україна»), Лісота А. (директор Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму) та ін. стали також рецензентами ОП https://drive.google.com/file/d/1AOJdibQxEoOXvI85El_m_DAbiNgoFcQ-/view

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Проведення зустрічі з випускниками освітньої програми «Туризмознавство» дозволяє експертній групі констатувати, що в НАУ існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників. В університеті створено Асоціацію випускників, є також Асоціація випускників факультету міжнародних відносин. Проте, на зустрічах із ЕГ випускники ОП зовсім не згадали про ці об'єднання чи свою участь у їх функціонуванні. Кафедра міжнародного туризму та країнознавства підтримує зв'язки зі своїми випускниками, але, переважно, з тими, хто працює в сфері туризму. Поступово збирається і оновлюється база даних випускників ОП. Під час проведення онлайн-зустрічі з ЕГ випускники Башловка Д., Придатченко Д., Зозуляк А., Косенко В., Демченко О. та ін. зазначили, що вони підтримують зв'язок із університетом і кафедрою. Зі слів випускників, цей зв'язок підтримується, переважно, завдяки соціальним мережам, зокрема Фейсбук https://m.facebook.com/tourism.nau/?refsrc=https%3A%2F%2Fm.facebook.com%2F2119282628289066&_rdr. Зворотній зв'язок із випускниками освітньої програми формується також завдяки проведенню опитувань. Однак, слід відзначити, що не всі випускники отримують адресну інформацію щодо проведення анкетувань (зі слів випускників на зустрічі з ЕГ, форми для опитувань розсилаються закладом вищої освіти на колишні корпоративні електронні адреси випускників). Для ширшого охоплення аудиторії з числа випускників НАУ на сайті університету розміщено «Анкету випускника», яку можуть заповнити всі бажаючі https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeISoqxjYOpKFY1EBhLhcQsU4szfsA_bV4NWU16XK6y2H-OOA/viewform. На зустрічі з ЕГ випускники озвучили свої рекомендації стосовно ОП «Туризмознавство», зокрема щодо посиленої уваги вивченню іноземних мов та практичній підготовці з використанням інноваційних технологій у туризмі. Під час зустрічі ЕГ було відзначено високу зацікавленість та достатню активність випускників ОП у ролі професіоналів-практиків або роботодавців, залучених до освітнього процесу ЗВО у цілому і до формування та реалізації ОП зокрема.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Зустрічі ЕГ з представниками структурних підрозділів університету, зокрема з адміністрацією НАУ, деканом факультету, гарантом ОП, а також ознайомлення з документами, що складають нормативне забезпечення освітнього процесу в університеті, з результатами анкетування стейкхолдерів, з протоколами засідань робочої групи засвідчили, що внутрішня система забезпечення якості вищої освіти НАУ забезпечує вчасне реагування на виявлені в ОП недоліки. В університеті діють Положення про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності НАУ https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/qamonitoringosvprog/23_10_2020/polozhennia-pro-sustemy_compressed.pdf; Положення про Раду з якості освітньої діяльності та якості вищої освіти НАУ https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/Systema_QA/Documentacija_QA/2021/2021_Polozhennia%20pro%20Radu%20z%20yakosti.pdf, на підставі яких здійснюється контроль і моніторинг внутрішніх показників освітньої діяльності за ОП. На сайті університету чітко прописані процедури забезпечення якості освіти <https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/quality-procedures.html>; структурована система менеджменту якості <https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/quality-procedures/sistema-menedzhmentu-yakosti-nau/>. На рівні адміністрації

ЗВО, а також на засіданнях Вченої ради факультету міжнародних відносин та кафедри міжнародного туризму та країнознавства регулярно проводяться обговорення звітів експертних груп та висновки ГЕР щодо ОП, які проходили акредитацію в Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти, вивчаються зауваження експертів з метою вчасного реагування на них. З'ясовано, що систематичний моніторинг ОП в НАУ проводиться на основі анкетування стейкхолдерів, що мають можливість оцінити якість ОП та висловити пропозиції щодо її удосконалення. На зустрічі з ЕГ представниками різних фокус-груп відзначалося, що результати анкетувань стейкхолдерів систематично аналізуються, систематизуються і впроваджуються в освітній процес через відповідні розпорядження та положення на загальноуніверситетському рівні. У 2023 році було проведено внутрішній аудит кафедри міжнародного туризму та країнознавства. Його результати обговорювалися на засіданні кафедри та були прийняті відповідні рішення щодо вдосконалення системи якості освіти. Аналіз протоколів засідань робочої групи (№ 1 від 02.02.23; № 13 від 01.09.23), Вченої ради факультету міжнародних відносин (№ 1 від 21.02.23; № 8 від 18.09.23), комісії з якості факультету МВ (№ 3 від 20.02.23; № 8 від 18.09.23) свідчать про те, що гарант і НПП, залучені до реалізації ОП, реагують на результати опитувань стейкхолдерів щодо оновлення та забезпечення високої якості реалізації ОП. ЕГ дійшла висновку, що пропозиції стосовно підвищення якості ОП та освітнього процесу, висловлені стейкхолдерами, знайшли своє відображення в процесі реалізації ОП «Туризмознавство».

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація освітньої програми «Туризмознавство» за процедурою, визначеною Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, проводиться вперше. Попередня акредитація здійснювалася експертною комісією МОН у 2018 році (сертифікат серія УД №11005833 від 12.11.2018 р.). Вивчивши відповідні документи та поспілкувавшись із адміністрацією ЗВО, експертна група дійшла висновку, що результати акредитації освітніх програм НАУ попередніх років ретельно аналізуються та враховуються при вдосконаленні системи забезпечення якості освіти й перегляді та оновленні освітніх програм. Від часу проходження останньої акредитації <https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/9/Висновок%20експертної%20комісії%20242%20Туризм.pdf> кафедра міжнародного туризму та країнознавства зацентрувала увагу ОП на формуванні регіонально-цілісного наукового підходу в туризмознавстві та посиленні авіаційної складової професійної підготовки фахівців для туристичної сфери, активізувала публікаційну активність, особливо у виданнях Scopus та WoS, наповнила навчальну платформу Google Classroom необхідними навчально-методичними матеріалами (експертна група переконалася в цьому під час проведення дистанційної акредитаційної експертизи) і постійно її оновлює; уклала велику кількість договорів з роботодавцями; здійснює регулярні анкетування стейкхолдерів та аналіз їх результатів; активніше залучає до аудиторної роботи зі студентами роботодавців тощо. Таким чином, результати зовнішньої експертизи щодо забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), в університеті беруться до уваги під час перегляду ОП.

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

За результатами всіх зустрічей, ЕГ дійшла висновку, що в академічній спільноті НАУ сформована культура якості вищої освіти, яка сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності. Це знайшло відображення в Положенні про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності НАУ https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/qamonitoringosvprog/23_10_2020/polozhennia-pro-sistemy_compressed.pdf; Положенні про Раду з якості освітньої діяльності та якості вищої освіти НАУ https://nau.edu.ua/download/Quality%20Assurance_ukr/Systema_QA/Documentacija_QA/2021/2021_Polozhennia%20pro%20Radu%20z%20yakosti.pdf на підставі яких здійснюється контроль і моніторинг внутрішніх показників освітньої діяльності за ОП. На сайті університету чітко прописані процедури забезпечення якості освіти <https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/quality-procedures.html>; представлена структурована система менеджменту якості <https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/quality-procedures/sistema-menedzhmentu-yakosti-nau/>. Проекти нормативних документів НАУ, а також архів проектів попередніх років розміщуються у розділі Забезпечення якості <https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/proekti/proekti-normativnih-dokumentiv.html>, у цьому ж розділі розміщено проекти ОП ЗВО та архів ОП попередніх років <https://nau.edu.ua/ua/menu/quality/proekti/proekti-osvitno-profesijnih-program/>. Університет має сертифікат відповідності системи менеджменту якості ISO 9001:2015 № UA 231035 від 1.08.2023 року (діє до 21 вересня 2026 року) <https://nau.edu.ua/site/variables/news/2021/9/СМЯ%20НАУ.pdf>. Моніторинг якості ОП в НАУ включає: процедуру самооцінювання, опитування стейкхолдерів, моніторинг системи дистанційного навчання, ректорський контроль якості навчання, рейтингову систему оцінювання НПП, контроль за дотриманням академічної доброчесності та ін. процедури, визначені Положенням про систему забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності НАУ. Систему якості вищої освіти в НАУ формують відділ забезпечення якості освітньої діяльності, Рада з якості університету, Наглядова рада, Вчені Ради університету і факультету, навчальний відділ, навчально-методичний відділ, координатори з питань забезпечення якості освітнього процесу на кафедрах і факультетах, гарант ОП та група забезпечення. Вплив на якість освітнього процесу мають також роботодавці, студентська спільнота, в т.ч. представники студентського самоврядування, випускники, у чому ЕГ мала можливість переконатись під час проведення зустрічей із фокус-групами. В університеті запроваджено дієві механізми стимулювання науково-педагогічних працівників, які спрямовані на підвищення їх академічної та професійної активності, а, отже - якості освіти та покращення результатів професійної діяльності. Важливо, що у формуванні актуальних компетенцій та

навичок, активну участь в трансформації та оновленні ОП беруть не лише здобувачі вищої освіти та НПП, але й провідні фахівці-практики та роботодавці НАУ.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Наявність у НАУ сертифікату відповідності системи менеджменту якості ISO 9001:2015. У НАУ функціонує багатоступінчаста система моніторингу якості вищої освіти: відділ забезпечення якості освітньої діяльності, Рада з якості університету, Наглядова рада, Вчені Ради університету і факультету, навчальний відділ, навчально-методичний відділ, координатори з питань забезпечення якості освітнього процесу на кафедрах і факультетах, гарант ОП та група забезпечення. Регулярне проведення та обговорення результатів опитування і анкетування стейкхолдерів на засіданнях кафедри та Вченої ради факультету і прийняття відповідних рішень за їх результатами. Підписання здобувачами ВО та НПП Декларації про дотримання академічної доброчесності. В освітньому середовищі ЗВО сформована висока культура якості освіти та якості умов надання освітніх послуг, що сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності за цією програмою.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Необізнаність випускників щодо функціонування Асоціації випускників НАУ і факультету міжнародних відносин. Рекомендації – відповідальній особі факультету, НПП кафедри популяризувати серед випускників ОП та активніше залучати їх до діяльності Асоціації випускників, розширити можливості випускників для висловлення пропозицій стосовно оновлення освітньої програми, наприклад, через створення чат-боту університету/факультету/кафедри, де буде реалізована можливість швидкого реагування на висловлені пропозиції.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

ОП «Туризмознавство» має значний рівень узгодженості із якісними характеристиками за всіма підкритеріями критерію 8, адже в повній мірі відповідає нормативним вимогам і має схвальні відгуки від усіх груп стейкхолдерів (підтверджено результатами анкетувань і зустрічами з ЕГ стейкхолдерів під час проведення акредитаційної експертизи). Виділені вище сильні сторони при аналізі діяльності ЗВО за критерієм 8 дозволили експертній групі зробити висновок про відповідність ОП «Туризмознавство» другого (магістерського) рівня рівню В за критерієм 8. Висловлене зауваження не є суттєвим, не впливає на загальну високу оцінку й може бути виправлене найближчим часом.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

В НАУ існують чіткі та зрозумілі правила та процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, які є доступними на сайті ЗВО (<http://surl.li/ehbav>, <http://surl.li/eisif>), зокрема: Статут НАУ (<http://surl.li/amepd>), Положення про організацію освітнього процесу в НАУ (<http://surl.li/gqvm>), Положення про організацію та проведення поточного і семестрового контролю (<http://surl.li/grmf>), Положення про формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти в Національному авіаційному університеті (<http://surl.li/dhbog>), Положення про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти Національного авіаційного університету (<http://surl.li/brjcg>), Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти (<http://surl.li/sdhy>), Положення про індивідуальний навчальний план студента Національного авіаційного університету (<http://surl.li/gqvn>), Положенням про атестацію випускників Національного авіаційного університету освітньо-кваліфікаційних рівнів (<http://surl.li/iedcq>), Положення про порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (<http://surl.li/dnfch>). Варто зазначити, що на сайті університету у розділі Новини (<http://surl.li/mmkgf>) було розміщено інформацію щодо проведення акредитаційної експертизи, зокрема вказано дату та час відкритої зустрічі. На окремі вкладці Забезпечення якості – Акредитація освітніх програм (<http://surl.li/mmkgw>) відображено актуальну інформацію щодо акредитації освітніх програм 2023-

2024 н.р. ЗВО усіх рівнів ВО, в т.ч. і ОП «Туризмознавство», а також дані щодо акредитації освітніх програм у попередні навчальні роки. Вищезазначене підтверджує концепцію публічності НАУ. Під час зустрічі ЕГ зі здобувачами з'ясовано, що студенти мають вільний доступ до переліку вибіркових дисциплін та їх силабусів в особистому кабінеті автоматизованої системи Формування індивідуальної освітньої траєкторії. Здобувачі долучаються до опитувань, які проводить університет (<http://surl.li/agvaw>). Усі учасники освітнього процесу та стейкхолдери мають змогу публічно ознайомитись зі звітами проведених опитувань (<http://surl.li/mkhfe>, <http://surl.li/inwyb>, <http://surl.li/mmkfr>, <http://surl.li/bdnek>).

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Під час проведення дистанційної акредитації ЕГ було перевірено достовірність інформації щодо оприлюднення на офіційному сайті ЗВО. Проекти нормативних документів НАУ, а також архів проектів попередніх років розміщуються у розділі Забезпечення якості – Проекти – Проекти (громадське обговорення) – Проекти нормативних документів (<http://surl.li/ejpsck>). Проекти ОП ЗВО та архів ОП попередніх років розміщуються у розділі Забезпечення якості – Проекти – Проекти (громадське обговорення) – Проекти освітніх програм (<http://surl.li/agvar>). Перелік проектів ОП на 2023 рік розміщуються за посиланням <http://surl.li/exvuz>, пропозиції та зауваження можна надсилати на вказані ел.пошти у встановлені терміни. Також у розділі Проекти ОП можна ознайомитись із пропозиціями стейкхолдерів щодо ОП. На сторінці кафедри також оприлюднена ОП магістерського рівня (<http://surl.li/mmkjw>). Під час зустрічей зі здобувачами, стейкхолдерами ЕГ отримала інформацію, що стейкхолдерів та студентів залучали до обговорення ОП. Зокрема староста групи Антоненко Катерина розказала, що була присутня на засіданні кафедри де озвучила попередньо зібрані пропозиції та рекомендації одногрупників до освітньої програми та покращення навчання. Студентка Ковальчук Христина розповіла, що студенти можуть свої пропозиції щодо ОП подавати і до Студентської ради університету. Також Христина зазначила, що випускники ОП, які працюють в тур.сфері, озвучують свої пропозиції щодо ОП НПП кафедри. Стейкхолдер Яковенко Анастасія під час зустрічі розказала як практично залучалась до оновлення ОП. Це свідчить про відкритість процесу розробки та впровадження ОП, надаючи можливість широкому колу осіб долучитися до процесу оновлення ОП.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

На сайті ЗВО здобувачі, стейкхолдери та інші зацікавлені особи мають можливість ознайомитись з усіма ОП які є в НАУ (розділ Освітній процес – Ліцензія, сертифікати, перелік спеціальностей та освітніх програм – Перелік галузей знань, спеціальностей та освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти та сертифікатів про акредитацію <http://surl.li/ewyza>) На сторінці кафедри оприлюднена ОП (<http://surl.li/mmkjw>, <http://surl.li/mkfqz>), перелік обов'язкових дисциплін (<http://surl.li/mmklx>), методичні матеріали (<http://surl.li/mmjem>), промо-матеріали (<http://surl.li/mmkmj>), програму розвитку кафедри (<http://surl.li/mmkml>). На сторінці факультету розміщено індивідуальну освітню траєкторію студента, зокрема каталог обраних вибіркових дисциплін (<http://surl.li/mmkly>) З переліком вибіркових дисциплін ОП можна ознайомитись на сайті ЗВО за посиланням <http://surl.li/jtemi> Це свідчить про прозорість університету щодо його навчальних програм, що дозволяє здобувачам, НПП, стейкхолдерам та іншим зацікавленим сторонам ознайомитися з ОП, навчальними дисциплінами, що відповідно забезпечує розуміння та підготовку до процесу навчання.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

ЗВО має сторінки у соцмережах Facebook, Instagram, YouTube, ТікТок, які регулярно наповнюються новою актуальною інформацією. Активна комунікація зі здобувачами також відбувається завдяки месенджеру Телеграм.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

-

Рівень відповідності Критерію 9.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Під час проведення дистанційної акредитації ЕГ переконалася, що ОП «Туризмознавство» в НАУ відповідає підкритеріям 9.1-9.3: існують чіткі та зрозумілі правила та процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу (відповідність підкритерію 9.1); на сайті ЗВО оприлюднюється проєкт ОП для публічного обговорення (відповідність підкритерію 9.2); є вільний доступ до змісту ОП на сайті, її особливостей, переліку навчальних дисциплін (відповідність підкритерію 9.3). ЕГ вважає, що ОП загалом відповідає критерію 9 на рівні В.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

-

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	не застосовується

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Зеленська Олена Олександрівна

Члени експертної групи

Данько Наталя Іванівна

Лабарткава Валентина Костянтинівна